

Osnovna šola Majšperk

RAZISKOVALNA NALOGA
na predmetnem področju sociologija
**VPLIV DRUŽBENIH OMREŽIJ NA UČENCE
VIŠJIH RAZREDOV OSNOVNE ŠOLE
MAJŠPERK**

Avtor/ji: Špela Gajšt
Nika Korez
Eva Klarič

Mentor: Janja Kitak

ZAHVALA

Zahvalile bi se vsem učencem, ki so sodelovali pri anketi in učencem osmega razreda, ki so sodelovali pri fokusnih skupinah. Zahvalile bi se tudi svetovalni delavki Anji Pernek za sodelovanje pri intervjuju. Še posebej pa bi se rade zahvalile naši mentorici, učiteljici Janji Kitak, saj nas je pri izdelavi naše raziskovalne naloge ves čas predano vodila, nam dajala nasvete in nam vztrajno pomagala.

POVZETEK

V zadnjih nekaj letih se je vpliv družbenih omrežij na posameznike zelo povečal. Vse več ljudi je obisk družbenih omrežij vključilo v svoj vsakdan. Nastajajo nova in nova družbena omrežja, ki pa niso nujno primerna za vse starostne skupine, izpostavili bi mlajše generacije. Vse pogosteje se je na spletu začelo pojavljati nasilje na internetu v različnih oblikah. Za varno uporabo omrežij bi torej morali poznati njihovo delovanje in namen. Upoštevati bi morali tudi pravila obnašanja na spletu.

Družbena omrežja in elektronske naprave na sploh pa so naravnane tako, da od njih hitro postanemo odvisni. Zato zelo pogosto na njih preživimo veliko več časa, kot smo načrtovali. Kot posledica tega, pa nam zato marsikdaj zmanjka časa za dejavnosti, katerim bi morali posvetiti več časa, na primer druženju z realnimi prijatelji in družino ali šolskemu delu.

Kakšen vpliv imajo družbena omrežja na učence naše osnovne šole, smo z anketnim vprašalnikom preverili pri učencih od 6. do 9. razreda, saj smo mnenja, da je uporaba družbenih omrežij najbolj razširjena prav v tej skupini učencev.

KLJUČNE BESEDE: družbena omrežja, internet, varnost na spletu

ABSTRACT

In the last few years the impact of social media on individuals has risen. More and more people use social media on a daily basis and new social media are appearing all the time. However, they are not necessarily suitable for all age groups, we would like to expose the younger generations. These days cyber bullying of all kinds has been appearing more and more on the web. In order to use social media safely, we need to be informed about their operation and purpose. We should also follow the rules of behavior on the web.

Social media and electronic devices in general are addictive. We often spend more time using them than we planned. Consequently, we often lack time for activities that we should spend more time on, for example spending time with our friends or family, and school work.

In our opinion, the use of social media is the most widespread in the groups of students from 6th to 9th grade, therefore we performed a survey among those students. We were interested in how the use of social media impacts their life.

KEY WORDS: the internet, social media, the impact on students

Vsebina

1	UVOD	6
1.1	NAMEN IN CILJ RAZISKOVANJA	6
1.2	METODOLOGIJA	7
1.2.1	Preučevanje literature in spletnih virov	7
1.2.2	Anketni vprašalnik	7
1.2.3	Metoda fokusnih skupin	7
1.2.4	Intervju	7
2	TEORETIČNI DEL	8
2.1	DRUŽBENA OMREŽJA	8
2.1.1	Facebook	9
2.1.2	YouTube	10
2.1.3	Pinterest	11
2.1.4	Instagram	12
2.1.5	Snapchat	13
2.1.6	Tumblr	14
2.1.7	Google+	15
2.1.8	Viber	16
2.1.9	Whatsapp	17
2.1.10	Twitter	18
2.2	VARNOST NA SPLETU	19
2.2.1	Varnost	19
2.2.2	Spletne nevarnosti	19
2.2.3	Kako se zaščititi?	23
2.2.4	Spletni bonton	24
2.3	VPLIV DRUŽBENIH OMREŽIJ NA OTROKE IN NAJSTNIKE	25
2.3.1	Spletno ustrahovanje	26
2.4	INTERNET V SEDANJOSTI	27
2.4.1	Internet v preteklosti	28
3	EMPIRIČNI DEL	29
3.2	ANALIZA ANKETE	29
3.3	ANALIZA FOKUSNIH SKUPIN	34
3.4	ANALIZA INTERVJUJA	35
4	RAZPRAVA/SKLEP	37
5	ZAKLJUČEK	37
6	LITERATURA IN VIRI	38

7	PRILOGE	39
---	---------------	----

Kazalo slik

Slika 1: Naslovna stran Facebooka.....	9
Slika 2: Logotip Facebooka.....	9
Slika 3: Logotip YouTubea.....	10
Slika 4: Na začetni strani YouTubea se nam prikažejo priporočeni posnetki, naše naročnine in nekateri drugi zavihki.....	10
Slika 5: Logotip Pinteresta.....	11
Slika 6: Pinterest je sestavljen iz številnih tabel, sestavljenih iz slik in videoposnetkov.....	11
Slika 7: Logotip Instagrama.....	12
Slika 8: Na Instagramu so možne tri vrste obvestil – obvestilo o všečkih, obvestilo o prošnjah za prijateljstvo in obvestilo o prejetih sporočilih.....	12
Slika 9: Logotip Snapchata.....	13
Slika 10: Snapchat večina ljudi pozna po najrazličnejših filterih, s katerimi lahko polepšamo slike. Med najbolj znane filtre sodi »pasji filter«.....	13
Slika 11: Logotip Tumblra.....	14
Slika 12: Tumblr je narejen v obliki blogov.....	14
Slika 13: Logotip Google+.....	15
Slika 14: Google je v času svojega delovanja ustvaril že veliko različnih storitev, z Google+ pa je želel premagati Facebook.....	15
Slika 15: Logotip Vibra.....	16
Slika 16: Viber ima tudi svojo maskoto – punco Violet.....	16
Slika 17: Logotip Whatsapp na napravah z operacijskim sistemom Windows.....	17
Slika 18: Whatsapp in Viber sta si med seboj zelo podobna po delovanju in tudi po logotipu.....	17
Slika 19: Logotip Twitterja.....	18
Slika 20: Mnogi Twitter primerjajo s Facebookom, saj sta oba pomembna dovodnika novic.....	18
Slika 21: Računalniški virus.....	20
Slika 22: Podobno kot pri pravem trojanskem konju, za računalniškim trojanskim konjem stoji posameznik oz. posamezniki, ki želijo škodovati žrtvi.....	21
Slika 23: Beseda phishing v angleščini pomeni ribarjenje (fishing) gesel (password).....	21
Slika 24: Še eno ime za neželjeno pošto je e-slama.....	22
Slika 25: Spam se imenuje tudi konzervirana šunka.....	22
Slika 26: Prikazano je delovanje požarnega zidu – filtrira vse podatke, do naše naprave pa prepusti le varne in zaupanja vredne.....	23
Slika 27: O varni uporabi interneta se lahko izobrazimo na spletni strani Safe.si.....	24
Slika 28: Danes nas moderen način življenja sili k stalnemu delu, ki pa večinoma že poteka s pomočjo pametnih naprav.....	25
Slika 29: Žrtve spletnega nasilja so največkrat mladi, predvsem dekleta.....	26
Slika 30: Dandanes imamo s pomočjo interneta pravzaprav na dosegu roke vse informacije.....	27
Slika 31: Računalniki so na začetku zavzemali cele sobe, znanstveniki pa so jih večinoma uporabljali za pošiljanje sporočil med vojno.....	28

1 UVOD

V današnjem svetu si najverjetneje ne predstavljamo življenja brez moderne tehnologije in povezav, ki nam jih ta omogočajo. V poplavi informacij, ki pa nam jih to prinaša, pa vse prevečkrat pozabimo na bližnje in ljudi, ki jih ne vidimo na pametnih zaslonih. To pa ima tudi svoje vplive in posledice. Te bomo, predvsem pri mladostnikih in osnovnošolcih, raziskovale v tej raziskovalni nalogi.

Najprej se bomo vrstile na začetek vseh družbenih omrežij in podrobneje raziskali internet, saj brez njega družbena omrežja sploh ne bi obstajala. Raziskale bomo preteklost interneta in njegov nastanek, pogledale in opisale pa smo tudi internet, kot ga poznamo danes. Ker pa se na to temo nanaša tudi naslov, bomo podrobneje pogledale in opisale posamezna družbena omrežja ter njihovo priljubljenost in uporabo med mladimi uporabniki. Raziskale bomo še njihovo zgodovino in nastanek.

Seveda pa, ko govorimo o družbenih omrežjih, ne moremo mimo varne uporabe le-teh. Zato smo opisale tudi glavne nevarnosti in zlorabe, ki se največkrat pojavljajo ob uporabi interneta in družbenih omrežij. Zapisale smo tudi nasvete, kako se pred njimi zaščitimo in kakšna so pravila obnašanja oziroma spletni bonton.

1.1 NAMEN IN CILJ RAZISKOVANJA

Namen raziskovalne naloge je proučiti družbena omrežja in njihov vpliv na učence višjih razredov Osnovne šole Majšperk.

Najprej smo si zastavile nekaj raziskovalnih vprašanj (V):

V 1 – Koliko časa učenci namenjajo družbenim omrežjem?

V 2 – Ali ima spol vpliv pri uporabi družbenih omrežij?

V 3 – Katera družbena omrežja so najbolj priljubljena?

V 4 – Kako je z zasebnostjo na spletu? Ali učenci na spletu izdajajo osebne podatke?

S pomočjo prej omenjenih raziskovalnih vprašanj smo nato oblikovale štiri hipoteze (H), pravilnost katerih smo nato želele preveriti s pomočjo raziskovalnih metod, omenjenih v naslednjem pod poglavju. Te štiri hipoteze so:

H 1 – Učenci v povprečju družbenim omrežjem namenjajo več kot eno uro dnevno.

H 2 – Med učenci, ki družbena omrežja uporabljajo več kot eno uro dnevno, prevladujejo dekleta.

H 3 – Najbolj priljubljeno družbeno omrežje je Facebook.

H 4 – Večina učencev na družbenih omrežjih ne objavlja zasebnih fotografij.

Cilj raziskovalne naloge je o družbenih omrežjih in njihovem vplivu seznaniti širšo množico ljudi (predvsem učence in učenke osnovnih šol), ter opozoriti na nevarnosti, ki jih lahko uporaba le-teh povzroči.

1.2 METODOLOGIJA

Pri raziskovanju smo poskušale uporabiti čim več raziskovalnih metod, saj smo želele izbrano temo raziskati iz različnih zornih kotov in perspektiv različnih ljudi.

1.2.1 Preučevanje literature in spletnih virov

Najprej smo želele preučiti že obstoječe e-gradivo, nato smo v knjižnici poiskale nekaj knjig na to temo in različna besedila ter članke s spleta. Knjig o družbenih omrežjih sicer ni veliko, smo pa našle kar nekaj knjig o vplivu le-teh na posameznika.

1.2.2 Anketni vprašalnik

Ker je to raziskovalna naloga, smo kar nekaj podatkov pridobile s pomočjo anketnega vprašalnika. Anketni vprašalnik so izpolnjevali učenci od 6. do 9. razreda, saj menimo da je vpliv družbenih omrežij na učence nižjih razredov zanemarljiv. Vprašalnik je obsegal 10 vprašanj, sestavile pa smo ga tako, da smo vpliv družbenih omrežij lahko primerjale med učenci glede na njihov spol.

1.2.3 Metoda fokusnih skupin

Metoda fokusnih skupin je ena izmed metod raziskovanja. Po navadi poteka kot skupinski pogovor (največkrat po prej določenih vprašanjih) oz. poglobljeni individualni intervju. Podatkov, ki jih pridobimo s to metodo, za razliko od metode z anketnim vprašalnikom, ne moremo številčno meriti in jih prikazovati v grafih. Večinoma so usmerjeni na manjšo skupino ljudi, medtem ko je metoda z anketnim vprašalnikom usmerjena na večjo skupino ljudi.¹

Metodo fokusnih skupin smo izvedle s pomočjo šestih učencev 8. razreda. Najprej smo sestavile seznam šestih vprašanj, ki so bila usmerjena predvsem v varnost pri uporabi družbenih omrežij. Učencem smo zastavile prej omenjena vprašanja ter zapisale in analizirale njihove odgovore.

1.2.4 Intervju

Mnenje o vplivu družbenih omrežij na učence pa smo želele preveriti še pri odrasli osebi. To smo preverile pri svetovalni delavki na naši šoli. Zastavile smo ji 10 vprašanj na to temo in zapisale njene odgovore.

---

¹ Povzeto po: <http://poki.acs.si/documents/N-49-3.pdf> (pridobljeno 31.1.2018).

2 TEORETIČNI DEL

2.1 DRUŽBENA OMREŽJA

Za raziskovanje družbenih omrežij in nasploh njihovo uporabo moramo vedeti, kaj pravzaprav so. Vseh omrežij ne moremo naštetih, saj jih je na svetu okoli 86 tisoč.

Družbena omrežja, torej omrežja, o katerih bomo govorili mi, so katerikoli programi za druženje. Glede na to, katero omrežje uporabljamo, poznamo dve različni vrsti dostopa.

Do nekaterih družbenih omrežij lahko dostopamo preko brskalnikov (na primer Google, Internet Explorer, Bing, Mozilla Firefox, Safari ...). Vanje se moramo po enkratni registraciji le še prijaviti, do njih pa lahko dostopamo na različnih napravah. Primeri teh omrežij so YouTube, Facebook, Twitter ipd.

Obstajajo pa še omrežja, do katerih lahko dostopamo le tako, da si njihovo aplikacijo naložimo na napravo (po navadi pametni telefon ali tablico) in se vanjo prijavimo. Primeri takšnih omrežij so Snapchat, Instagram, Messenger in drugi. Določena omrežja, do katerih sicer dostopamo preko brskalnikov, pa so ustvarila tudi aplikacije za pametne telefone in tablice. Primeri takšnih omrežij so Facebook, Twitter, YouTube ...

Vsem družbenim omrežjem pa je skupno to, da na nek način povezujejo uporabnike med seboj. To se odraža v deljenju informacij, mnenj in drugih podatkih o uporabnikih. V večini omrežij je tudi možno, da drugi uporabniki to ocenijo in povedo svoje mnenje. Preko teh omrežij lahko uporabniki tudi komunicirajo in sklepajo nova prijateljstva, ampak ni vse tako rožnato, kot se zdi. Na nek način so omrežja celo uporabna, a se v njih skriva tudi veliko pasti.

Zaradi velikega števila družbenih omrežij na žalost ne moremo spoznati in opisati vseh. Njihovo število se namreč iz dneva v dan drastično povečuje. Obstaja pa tudi nekaj takšnih, ki so širši javnosti zelo dobro poznana. Zato smo se odločili, da bomo v tej raziskovalni nalogi predstavili le-te.

2.1.1 Facebook

Facebook je priljubljena družbena spletna stran, ki jo je 4. februarja 2004 ustvaril Mark Zuckerberg s pomočjo študentov Eduarda Saverina, Andrewa McColluma, Dustina Moskovitza in Chrisa Hughesa na univerzi Harvard. Danes Facebook deluje pod vodstvom zasebnega starševskega podjetja Facebook Inc. Namenjeno je ustvarjanju profilov, nalaganju slik in videoposnetkov, pošiljanju sporočil, ohranjanju stikov in sklepanju novih prijateljstev. Štiri leta po izidu je po številu uporabnikov premagal MySpace, ki je bil do takrat najbolj priljubljeno družbeno omrežje. Danes ima že več kot 2,07 milijard uporabnikov, dostopen pa je že v več kot 100 jezikih. Facebook pa ima tudi nekatere ključne značilnosti:

- Časovnica – nam prikaže celotno in časovno razporejeno vsebino uporabnikovega profila.
- Dovod novic – sistem, pri katerem so uporabniku prikazane objave njegovih prijateljev ter druge vsebine, ki so glede na prejšnja uporabnikova mnenja zanj primerna.
- Obvestila – uporabnika obveščajo o novostih glede dodanih prijateljev in njihovih objavah.
- Dogodki – omogoča prikaz dogodkov ter pošiljanje vabil zainteresiranim osebam.
- Skupine – sporazumevanje med uporabniki s podobnimi interesi.
- Lajkanje oz. všečkanje in komentiranje – uporabnik lahko na tak način izrazi svoje mnenje o objavah in posodobitvah drugih oseb.

Facebook med drugim omogoča še veliko drugih reči, na primer igranje igrice z drugimi uporabniki. V Sloveniji ima približno 780 tisoč aktivnih uporabnikov.²

Slika 1: Naslovna stran Facebooka.³

Slika 2: Logotip Facebooka.⁴

² Povzeto po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Facebook> (pridobljeno: 15. 11. 2017).

³ Dostop: http://multimedia.journalism.berkeley.edu/media/upload/tutorials/facebook_basics/fb_home.jpg, (pridobljeno 15. 11. 2017).

2.1.2 YouTube

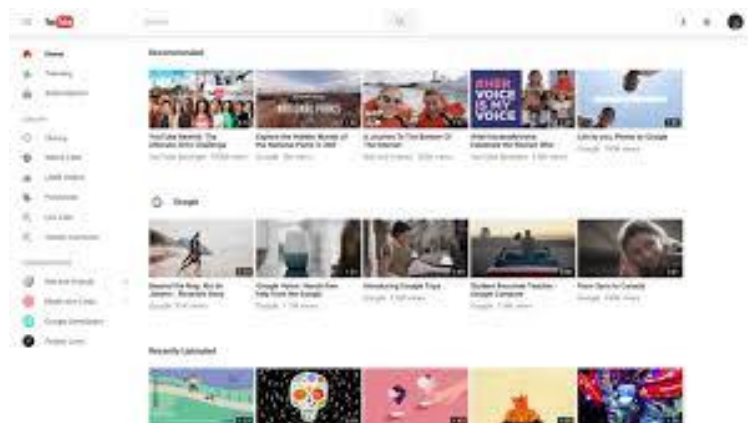
YouTube je priljubljena spletna stran za izmenjavo videoposnetkov, ki si jih lahko uporabniki ogledajo, jih ocenjujejo in komentirajo. Za ocenjevanje ter dodajanje komentarjev je sicer potrebna registracija in prijava, a ta za ogledovanje ni potrebna. YouTube so 14. februarja 2005 ustanovili Chad Hurley, Steve Chen in Jawed Karim. Prvotno naj bi bil spletna stran za zmenkarije, nato pa so ga preuredili v takšnega, kot ga poznamo danes. Maja 2007 je YouTube ponudil del zaslužka svojim uporabnikom, ki imajo največ ogledov, v zameno za oglaševanje. Najpomembnejše značilnosti YouTube so:

- Nalaganje videoposnetkov – uporabniki lahko nalagajo različne videoposnetke z različno dolžino trajanja. Če ima kanal veliko sledilcev ter všečkov, lahko z oglaševanjem tudi zasluži.
- Komentiranje in všečkanje – omogočajo uporabniku izražanje osebnega mnenja glede vsebine videoposnetkov.
- Naročnine – uporabniki se lahko naročajo na kanale, ki jih pogosto obiskujejo oziroma jim je njihova vsebina všeč. To pomeni, da bodo prejeli obvestila o najnovejših objavah kanala.

YouTube pa je tudi eden izmed razlogov, da je pomen televizije v vsakdanjem življenju upadel. Na njem si lahko namreč ogledamo veliko filmov (ki so sicer plačljivi), nadaljevanj ter drugih posnetkov, ki so nam bili prej dostopni le na televiziji.⁵

Slika 3: Logotip YouTubea.⁶

Slika 4: Na začetni strani YouTubea se nam prikažejo priporočeni posnetki, naše naročnine in nekateri drugi zavihki.⁷

⁴ Dostop: <http://logospictures.blogspot.si/2013/03/facebook-logo.html#.WlaBoExFx2s> (pridobljeno 15. 11. 2017).

⁵ Povzeto po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/YouTube> (pridobljeno 15. 11. 2017).

⁶ Dostop: https://www.google.si/search?q=youtube+logo&rlz=1C1CAFB_enSI646SI658&source=Inms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKewjp78WK_d7YAhUIZ1AKHbaBBLQO_AUICigB&biw=1164&bih=835&dpr=1.1#imgrc=mJe9Z8aqJszHdM: (pridobljeno 15. 11. 2017).

2.1.3 Pinterest

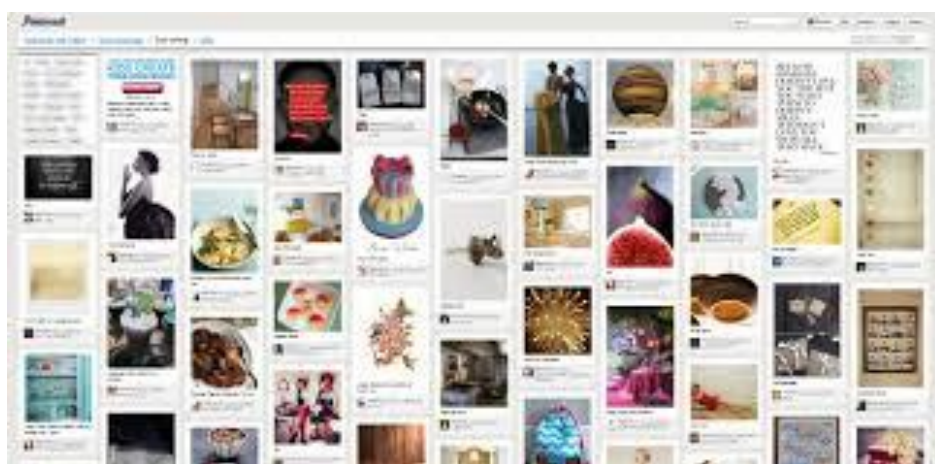
Pinterest je družbeno omrežje, ki ima kar 70 milijonov uporabnikov, 70 % le-teh pa predstavljajo uporabnice. V Sloveniji se še ni tako dobro uveljavil.

Pinterest je sestavljen iz neštetihi tabel, na katere lahko uporabniki pripenjajo slike in videoposnetke, ki jih uporabnik najde na spletu ali pa jih naloži iz svoje galerije. Razdeljen je na več kategorij, kot so moda, lepota, recepti, zdravje, izboljšave doma ipd. Njegov namen je uporabniku omogočiti, da na enem mestu zbere vse svoje najljubše slike, videoposnetke, recepte in ostale spomine, ki jih želi ohraniti. Uporabniki si lahko ogledajo tudi table drugih in jih ocenjujejo/všečkajo. Pripete slike lahko delimo tudi na drugih omrežjih. Pinterest večinoma uporabljajo posamezniki, njegova uporaba pa se je v zadnjem času povečala.

Spletno mesto so ustvarili Ben Silbermann, Paul Sciarra in Evan Sharp, danes pa ga upravlja podjetje Cold Brew Labs.⁸

Slika 5: Logotip Pinteresta⁹

Slika 6: Pinterest je sestavljen iz številnih tabel, sestavljenih iz slik in videoposnetkov.¹⁰

⁷Dostop:https://www.google.si/search?rlz=1C1CAFB_enSI646SI658&tbm=isch&q=youtube+site&chips=q:youtube+site,online_chips:format,online_chips:interface&sa=X&ved=0ahUKEwiJtq_p_t7YAhWSb1AKHcNwBrMQ4IYINSgO&biw=1164&bih=790&dpr=1.1#imgrc=mXh-sgHt9x8QOM:), (pridobljeno 15. 11. 2017).

⁸ Povzeto po: <https://en.wikipedia.org/wiki/Pinterest> (pridobljeno 15. 11. 2017).

⁹Dostop:https://www.google.si/search?q=pinterest&rlz=1C1CAFB_enSI646SI658&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiKuJzHhN_YAhWB3KQKHv3BpYQ_AUICigB&biw=1164&bih=835#imgrc=E1LS-AfKnIJZMM:), (pridobljeno 15. 11. 2017).

¹⁰Dostop:https://www.google.si/search?q=pinterest&rlz=1C1CAFB_enSI646SI658&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiKuJzHhN_YAhWB3KQKHv3BpYQ_AUICigB&biw=1164&bih=835#imgrc=LTIQGJqtXvwgcM:), (pridobljeno 15. 11. 2017).

2.1.4 Instagram

Instagram je družbeno omrežje, namenjeno telefonom, računalnikom in tablicam. Vsem uporabnikom omogoča deljenje fotografij in videoposnetkov. Vsak uporabnik lahko nastavi svoj profil kot zaseben. Če to naredi, pomeni, da mora vsakega uporabnika potrditi in mu "dovoliti", da si lahko ogleda njegove slike in videoposnetke. Profil pa lahko nastavimo tudi kot javnega (objave posameznika lahko vidi vsak uporabnik Instagrama).

Instagram sta ustvarila Kevin Systrom in Mike Krieger. Prva slika je bila objavljena 16. julija 2010, in sicer jo je objavil Kevin Systrom. Instagram je bil izdan 6. oktobra 2010 v verziji s sistemom iOS.

Aprila 2012 je bil izdana tudi verzija za Android, ki je bila naložena več kot milijon-krat v manj kot enem dnevu.

Danes je v lasti Facebooka, ampak se od njega razlikuje predvsem po tem, da ne vsebuje igrice in drugih motečih dejavnikov. Na Instagramu namreč lahko objavimo le slike, ter nekaj besed pod njimi oziroma naš komentar.¹¹

Slika 7: Logotip Instagrama.¹²

Slika 8: Na Instagramu so možne tri vrste obvestil – obvestilo o všečkih, obvestilo o prošnjah za prijateljstvo in obvestilo o prejetih sporočilih.¹³

¹¹ Povzeto po: : <https://en.wikipedia.org/wiki/Instagram> (pridobljeno 18. 11. 2017).

¹² Dostop: <https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=4LOWYB2R&id=399A5EE0B0B46C50142B990617CA7D73B496F4D8&thid=OIP.4LOWYB2R7d0rmzHwTIVgxAHaHa&q=instagram+logo&simid=608024855567403152&selectedIndex=0&ajaxhist=0>), (pridobljeno 17. 11. 2017).

¹³ Dostop: https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=I%2f8K1jZW&id=44DD8B21D6C7D354C4B472066E740AE31FE98290&thid=OIP.I_8K1jZWOEtO0GuDQzBFmQHaEK&q=instagram+like&simid=608026569229534361&selectedIndex=2&ajaxhist=0, (pridobljeno 17. 11. 2017).

2.1.5 Snapchat

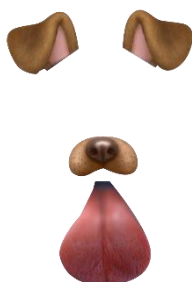
Snapchat je aplikacija za pametne telefone in tablice, ki uporabnikom omogoča hitro pošiljanje fotografij in videoposnetkov, ki jim lahko dodajajo različne učinke, filtre, nalepke, izrezke in besedila. Pošiljanje fotografij je zelo enostavno, hitro in zanimivo. Glavna značilnost Snapchata, ki ga tudi razlikuje od drugih aplikacij, pa je, da fotografije ne ostanejo dostopne za vedno. Glede na to, kako jih objavimo/pošljemo, poznamo dva načina deljenja fotografij:

- Fotografije lahko pošljemo osebno, pri čemer pa lahko nastavimo tudi čas, v katerem bo osebi, ki smo ji fotografijo poslali, le-ta vidna.
- Drugi način deljenja fotografij pa je Story – to je oblika deljenja, pri kateri so fotografije vidne uporabnikom, ki jim to dovolimo, vendar so dostopne le 24 ur.

Najprej so Snapchat uporabljali predvsem otroci in mladina, leta 2015 pa je s posodobitvijo pridobil veliko uporabnikov med 25. in 32. letom starosti.¹⁴

Slika 9: Logotip Snapchata.¹⁵

Slika 10: Snapchat večina ljudi pozna po najrazličnejših filterih, s katerimi lahko polepšamo fotografije. Med najbolj znane filtre sodi »pasji filter«.¹⁶

¹⁴ Povzeto po: <https://en.wikipedia.org/wiki/Snapchat> (pridobljeno 17. 11. 2017).

¹⁵ Dostop: <http://www.mobyaffiliates.com/wp-content/uploads/2015/01/snapchat-logo.jpg> (pridobljeno 17. 11. 2017).

¹⁶ Dostop: https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=Dwo0%2b6N2&id=E27FC5195FC8A3FCA6EE666852B15DC75E5B98A3&thid=OIP.Dwo06N2chcH6_vGq7VM3AHaNL&mediaurl=http%3a%2f%2fwww.pngall.com%2fwp-content%2fuploads%2f2016%2f10%2fSnapchat-Filters-PNG-File.png&exph=1334&expw=750&q=Snapchat+Filters&simid=608005025725743782&selectedIndex=1&ajaxhist=0 (pridobljeno 17. 11. 2017).

2.1.6 Tumblr

Tumblr je družbeno omrežje, ki se v večini značilnosti ne razlikuje od drugih omrežij. Svojim uporabnikom omogoča objavo besedila, fotografij, videoposnetkov, povezav, citatov in zvoka v obliki kratke objave, imenovane tumbleblog. Uporabniki lahko sledijo drugim uporabnikom in ti njim, posameznik pa lahko svoj tumbleblog nastavi tudi kot zasebnega. Eno izmed načel Tumblra je enostavnost.

Tumblr beleži približno 91,7 milijona novih objav na dan, v povprečju pa dnevno pridobi približno 15 tisoč novih uporabnikov.

Tumblr sta leta 2007 ustanovila David Karp in Marco Arment v New Yorku. Leta 2013 pa ga je za 1,1 milijarde kupil Yahoo.¹⁷

tumblr.

Slika 11: Logotip Tumblra.¹⁸

Slika 12: Tumblr je narejen v obliki blogov.¹⁹

¹⁷ Povzeto po: <https://en.wikipedia.org/wiki/Tumblr> (pridobljeno 20. 11. 2017).

¹⁸ Dostop: https://en.wikipedia.org/wiki/Tumblr#/media/File:Tumblr_Logo.svg (pridobljeno 20. 11. 2017).

¹⁹ (Dostop: https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=wbEq00c5&id=BF17132AB889C8167063A451CBAD5BDC832EE7DA&thid=OIP.wbEq00c5x_On7iTpSmCjigHaEa&mediurl=http%3a%2f%2fwww.socialmediamarketing.com%2fblog%2fwp-content%2fuploads%2f2011%2f05%2fTumblr.jpg&exph=545&expw=916&q=tumblr+home+page&simid=608038861487801482&selectedIndex=5&ajaxhist=0) (pridobljeno 20. 11. 2017).

2.1.7 Google+

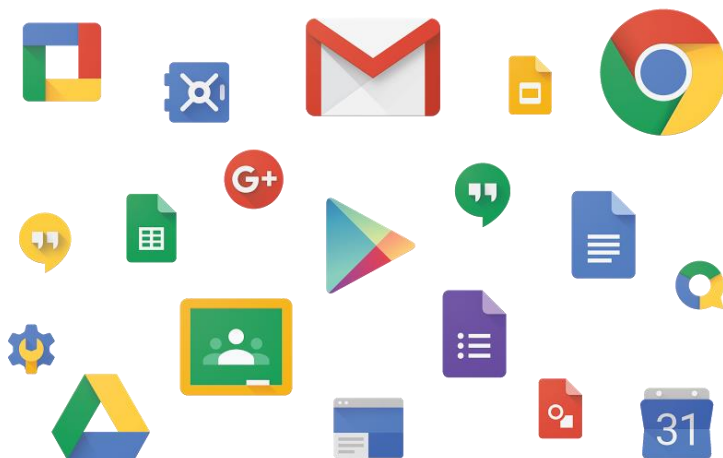
Google+ je spletno omrežje, ki ga ima v lasti Google. Ustanovljen je bil 28. junija 2011. Ima veliko najrazličnejših funkcij, a se večinoma ne razlikujejo od funkcij, ki jih ponuja Facebook. Google+ je bil namreč poskus Googla, da bi premagal spletno omrežje Facebook.

Na Google+ lahko objavljamo različne objave ter ocenjujemo objave drugih, se pogovarjamo s posamezniki oz. s skupinami (kar omogoča Hangouts) in opravljamo številna druga opravila.

Posebnost Google+ pa je, da takoj, ko se registriramo v Google (spletni brskalnik), odpremo račun tudi v Google+, ne glede na to, ali to želimo ali ne.²⁰

Slika 13: Logotip Google+.²¹

Slika 14: Google je v času svojega delovanja ustvaril že veliko različnih storitev, z Google+ pa je želel premagati Facebook.²²

²⁰ Povzeto po: <https://en.wikipedia.org/wiki/Google%2B> (pridobljeno 22. 11. 2017).

²¹ Dostop: https://en.wikipedia.org/wiki/Google%2B#/media/File:Logo_google%2B_2015.png (pridobljeno 22. 11. 2017).

²² Dostop:

<https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=87RgzRu2&id=6CCAF51705883C6015C6404ABC95DCF177300720&thid=OIP.87RgzRu2QUmjBTWDOVBN0QHaE0&q=google+apps&simid=608048452142106879&selectedIndex=9&ajaxhist=0> (pridobljeno 22. 11. 2017).

2.1.8 Viber

Viber je omrežje, namenjeno pametnim telefonom in tablicam z operacijskim sistemom iOS, Windows Phone, in Android OS. Vsem, ki imajo naloženo njegovo aplikacijo, omogoča brezplačno komuniciranje - klicanje in pošiljanje sporočil. Komunicirajo lahko s posameznikom ali pa celo skupino. Pogoj za to je le, da so uporabniki povezani z internetom – 4G ali Wi-Fi. Zraven komuniciranja pa si lahko uporabniki preko Vibra pošiljajo tudi fotografije, videoposnetke, nalepke in še veliko več.

Marca 2017 so Vibru našli 800 milijonov registriranih uporabnikov, istega leta pa je Viber omogočil tudi funkcijo tajnih klepetov, ki uporabnikom omogoča, da se pogovori (tako kot pri Snapchatu) po določenem času izbrišejo.²³

Slika 15: Logotip Vibra.²⁴

Slika 16: Viber ima tudi svojo maskoto – punco Violet.²⁵

²³ <https://en.wikipedia.org/wiki/Viber> (pridobljeno 22. 11. 2017).

²⁴ (Dostop: https://en.wikipedia.org/wiki/Viber#/media/File:Viber_logo.svg) (pridobljeno 22. 11. 2017).

²⁵ (Dostop:

<https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=VjWghu%2bP&id=4453CC1630FC660731E7581DBE3286C6FEB773A9&thid=OIP.VjWghu->

[PtYI3tYl1fO5n4wHaJJ&q=viber+violet&simid=608015316491701229&selectedIndex=0&ajaxhist=0](https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=VjWghu%2bP&id=4453CC1630FC660731E7581DBE3286C6FEB773A9&thid=OIP.VjWghu-PtYI3tYl1fO5n4wHaJJ&q=viber+violet&simid=608015316491701229&selectedIndex=0&ajaxhist=0) (pridobljeno 22. 11. 2017).

2.1.9 Whatsapp

WhatsApp je družbeno omrežje, ki je zelo podobno Vibru – uporabniku omogoča deljenje oziroma pošiljanje fotografij, videoposnetkov, sporočil, zvočnih datotek, dokumente in druge podatke. WhatsApp lahko uporabljamo kot aplikacijo za pametne telefone ali v obliki spletne strani za Windows in Mac.

Ustanovljen je bil leta 2009, leta 2014 pa se je priključil Facebook Inc. Spomladi leta 2015 so dodali tudi možnost internetnih klicev. Leta 2016 so dodali tudi možnost uporabe WhatsAppa na računalnikih.

Zanimivo je, da je najstarejša naprava, ki lahko zažene WhatsApp, model Symbian Nokia N95, ki je bila izdana marca 2007. Še ena zanimivost pa je, da je bil WhatsApp decembra 2015 v Braziliji prepovedan za dva dni zaradi sodnih težav.²⁶

Slika 17: Logotip WhatsAppa na napravah z operacijskim sistemom Windows.²⁷

Slika 18: WhatsApp in Viber sta si med seboj zelo podobna po delovanju in tudi po logotipu.²⁸

²⁶ Povzeto po: <https://en.wikipedia.org/wiki/WhatsApp> in <http://logos.wikia.com/wiki/WhatsApp> (pridobljeno 27. 11. 2017).

²⁷ Dostop: http://logos.wikia.com/wiki/WhatsApp?file=Whatsapp_Windows.png (pridobljeno 27. 11. 2017).

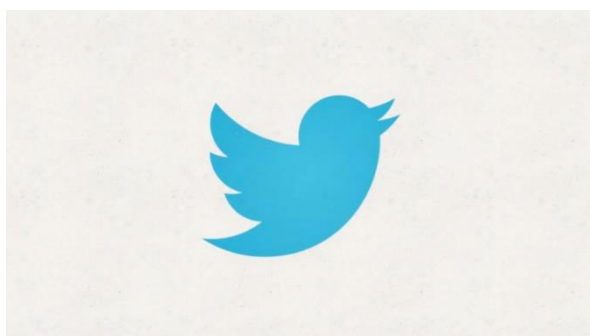
²⁸ Dostop: <https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=lt6jkeI&id=1A803954A647A5BC8B667A4A311447E77BC09CE4&thid=OIP.lt6jkeIlgsqlqVE8-aE90gHaEG&q=whatsapp+&simid=607990706261132557&selectedIndex=19&ajaxhist=0> (pridobljeno 27. 11. 2017).

2.1.10 Twitter

Twitter je spletno družbeno omrežje, ki je namenjeno komuniciranju uporabnikov s sporočili, imenovanimi twetti. Dolžina le-teh je bila sprva omejena na 140 znakov, ampak so jo 7. novembra 2017 povečali na 280 znakov za vse jezike, razen za japonščino, korejščino in kitajščino. Twitter je pomemben tudi kot dovod novic.

Na Twitterju lahko sporočila objavljajo le registrirani uporabniki, ostali pa lahko le berejo sporočila drugih uporabnikov. Do Twitterja lahko uporabnik dostopa preko spletne strani ali pa z aplikacijo za mobilne naprave (tablice in pametne telefone).

Twitter so leta 2006 ustvarili Jack Dorsey, Noah Glass, Biz Stone in Evan Williams. Leta 2012 je bilo registriranih že več kot 100 milijonov uporabnikov. Leta 2016 pa je Twitter dosegel skoraj 320 milijonov uporabnikov. Twitter je bil tudi zelo pomemben dovod novic med ameriški predsedniškimi volitvami leta 2016. Danes ima Twitter sedež v San Franciscu, ima pa še 25 podružnic po celem svetu.²⁹

Slika 19: Logotip Twitterja.³⁰

Slika 20: Mnogi Twitter primerjajo s Facebookom, saj sta oba pomembna dovodnika novic.³¹

²⁹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Twitter> (pridobljeno 30. 11. 2017).

³⁰ Dostop: <https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=Vt1m6%2bsu&id=285D2822E80A0F171B122C5D09C707E3134402D8&thid=OIP.Vt1m6-suJYMGGrMsqSGL-sQFOC7&q=twitter+logotip&simid=608010948462708707&selectedIndex=0&ajaxhist=0> (pridobljeno 30. 11. 2017).

³¹ Dostop:

<https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=5rZFoQLJ&id=90C81BC08315E2F6C63C8ADB6BFD044CAC82055A&thid=OIP.5rZFoQLJ11v6Ge7oUe9FSQHaEc&q=twitter+&simid=607989705571633512&selectedIndex=113&ajaxhist=0> (pridobljeno 30. 11. 2017).

2.2 VARNOST NA SPLETU

2.2.1 Varnost

Za večino ljudi bi varnost pomenila določeno stanje ali obdobje, v katerem so obvarovani pred najrazličnejšimi nevarnostmi ali izgubami. Ampak skozi zgodovino človeštva se je pomen varnosti zelo spreminjal. Za pračloveka bi varnost najverjetneje pomenila varno zatočišče v bližini virov hrane in vode in drugimi pogoji za preživetje. Dandanes pa je pomen varnosti zelo različen. Nekateri se počutijo varne, ko so v krogu svoje družine in prijateljev, drugi se bodo počutili varne, če bodo obdani z varnostnimi napravami in varnostniki, nekaterim ljudem pa je zelo pomembna tudi varnost na spletu. O slednji bomo spregovorili v naši raziskovalni nalogi.

2.2.2 Spletne nevarnosti

V današnjem svetu, polnem tehnologije, je začela na pomenu pridobivati tudi varnost na spletu. Veliko ljudi služi s tem, da dnevno ustvarja nove in nove računalniške programe, ki na nek način oškodujejo posameznika ali pa celotne skupine ljudi. Oškodujejo jih lahko bodisi s krajo premoženja bodisi s krajo identitete. Med takšne najbolj znane programe štejemo viruse, phishing ali ribarjenje gesel, vohunske programe in trojanske konje. Nekateri izmed teh pa sicer ne škodujejo, vendar vseeno upočasnjujejo delovanje procesorja in zapolnjujejo prostor v polnilniku. Poznamo pa tudi takšne nevarnosti, ki ne ogrožajo varnosti, ampak so predvsem nadležni. Takšna je na primer neželena pošta oziroma spam, lažne informacije oz. buče ipd.

Da pa bi se pred temi nevarnostmi zaščitili, jih moramo dobro poznati, da jih lahko v realnem svetu dovolj hitro prepoznamo.³²

---

³² Povzeto po: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Varnost> (Pridobljeno 22. 11. 2017).

1. Računalniški virus

Računalniški virus je eden izmed škodljivih programov oziroma programskih kod. Če na napravo dobimo računalniški virus, se bo ta začel hitro razmnoževati. Virusi največkrat uničujejo podatke, izpisujejo nadležna sporočila na zaslone (po navadi oglase), trošijo prostor v pomnilniku naprave in povzročajo še številne druge nevspečnosti.

Virusi pa se med seboj razlikujejo še po pričetku delovanja. Nekateri virusi namreč začnejo delovati takoj po okužbi naprave, drugi pa šele po preteku določenega časa ali ko okužijo določeno število uporabnikov.

Prvi virusi so bili namenjeni za velike računalnike, danes pa obstajajo virusi za vse vrste naprav – računalnike, telefone, tablice, dlančnike ipd. Virusi obstajajo prav tako za vse operacijske sisteme – Windows, Linux, Mac, Android ipd. To pomeni, da pred virusi nismo varni na nobeni nezaščiteni napravi. Pred njimi pa se lahko zaščitimo s protivirusnimi programi in požarnim zidom.

Na žalost pa je virus samo eden izmed številnih računalniških vsiljivcev. Med najbolj znane viruse prištevamo virus Michelangelo, ki se je sprožil 6. marca (obletnica rojstva umetnika Michelangela). Njegov namen je brisanje vsebine trdih diskov.³³

Slika 21: Računalniški virus.³⁴

³³ Povzeto po: https://sl.wikipedia.org/wiki/Računalniški_virus (Pridobljeno 22. 11. 2017)

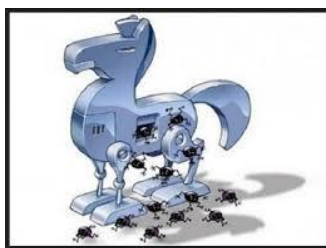
³⁴ Dostop: https://www.google.si/search?q=ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki+virus&dcr=0&source=lnms&tm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiVvPXijpLZAhXQJ1AKHUXEBFsQ_AUICigB&biw=1280&bih=626#imgrc=jt1NVfa9bwdbMM: (Pridobljeno 22. 11. 2017)

2. Trojanski konj

Trojanski konj je vrsta škodljive programske opreme. Poimenovan je po lesenem konju, ki so ga Grki v trojanski vojni podarili Trojancem. V trupu konja pa so bili grški vojaki, s pomočjo katerih so Grki Trojance premagali.³⁵

Ne spada med viruse, saj se ne more razmnoževati sam, a vseeno uničuje napravo s tem, ko si ga uporabnik naloži nanjo.

Glavna značilnost trojanskih konjev je, da na začetku delujejo in se predstavljajo kot koristen program. Ko si ga uporabnik naloži na napravo, začne trojanski konj zlonamerno delovati v ozadju – največkrat deluje tako, da upravljalcu omogoča dostop do naprave in podatkov v njej. To pa lahko privede do različnih zlorab podatkov.³⁶

Slika 22: Podobno kot pri pravem trojanskem konju, za računalniškim trojanskim konjem stoji posameznik oz. posamezniki, ki želijo škodovati žrtvi.³⁷

3. Lažno predstavlanje/phising

Lažno predstavlanje oziroma phising, je vrsta spletne nevarnosti. Je nezakonit način pridobivanja pomembnejših osebnih podatkov in gesel. Po navadi poteka tako, da uporabnik preko pojavnega okna ali elektronske pošte dobi obvestila, da mora določeni uradni ustanovi posredovati podatke – največkrat gre za gesla ali številke kreditnih kartic. To seveda pripelje do številnih zlorab, ki pa se jim ne moremo izogniti z zaščitnimi programi, temveč moramo biti sami dovolj previdni in ne smemo izdajati pomembnih in tudi nepomembnih informacij preko spleta – če moramo kaj urediti glede teh informacij, tega nikoli ne urejamo preko spleta.³⁸

Slika 23: Beseda phising v angleščini pomeni ribarjenje (fishing) gesel (password).³⁹

³⁵ Razpotnik, J., Snoj D., (2009). Raziskujem preteklost 7. Ljubljana: Rokus, str. 39.

³⁶ Povzeto po: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Trojanski_konj_\(ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki&oiq=trojanski+konj+ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki&gs_l=psy-ab.3...1345126.1353468.0.1353915.30.29.0.1.1.0.160.2819.9j18.28.0....0...1c.1.64.psy-ab..1.18.1833.0..0j0i67k1j0i30k1j0i5i30k1j0i24k1j0i8i30k1.80.00ZHQekRYXs#imgrc=QwzfdeBlcl4PbM:\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Trojanski_konj_(ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki&oiq=trojanski+konj+ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki&gs_l=psy-ab.3...1345126.1353468.0.1353915.30.29.0.1.1.0.160.2819.9j18.28.0....0...1c.1.64.psy-ab..1.18.1833.0..0j0i67k1j0i30k1j0i5i30k1j0i24k1j0i8i30k1.80.00ZHQekRYXs#imgrc=QwzfdeBlcl4PbM:)) (Pridobljeno 22. 11. 2017)

³⁷ Dostop:

[https://www.google.si/search?dcr=0&biw=1280&bih=626&tbm=isch&sa=1&ei=Sg56WpiZDYfWwQKQolqQCg&q=trojanski+konj+ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki&oiq=trojanski+konj+ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki&gs_l=psy-ab.3...1345126.1353468.0.1353915.30.29.0.1.1.0.160.2819.9j18.28.0....0...1c.1.64.psy-ab..1.18.1833.0..0j0i67k1j0i30k1j0i5i30k1j0i24k1j0i8i30k1.80.00ZHQekRYXs#imgrc=QwzfdeBlcl4PbM:\)](https://www.google.si/search?dcr=0&biw=1280&bih=626&tbm=isch&sa=1&ei=Sg56WpiZDYfWwQKQolqQCg&q=trojanski+konj+ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki&oiq=trojanski+konj+ra%C4%8Dunalni%C5%A1ki&gs_l=psy-ab.3...1345126.1353468.0.1353915.30.29.0.1.1.0.160.2819.9j18.28.0....0...1c.1.64.psy-ab..1.18.1833.0..0j0i67k1j0i30k1j0i5i30k1j0i24k1j0i8i30k1.80.00ZHQekRYXs#imgrc=QwzfdeBlcl4PbM:)) (Pridobljeno 22. 11. 2017)

³⁸ Povzeto po: https://sl.wikipedia.org/wiki/Lažno_predstavlanje (Pridobljeno 22. 11. 2017)

³⁹ Dostop:

https://www.google.si/search?dcr=0&biw=1280&bih=626&tbm=isch&sa=1&ei=IRN6Wv_2A4nJwQK_oKjwBg&

4. Neželena pošta/spam

Neželena pošta je vrsta elektronske pošte, ki je namenjena večjemu številu prejemnikov. Njen namen je vsiljevanje določene neželene vsebine, največkrat so to oglasi za nepreverjene/nekakovostne izdelke oziroma storitve, ki so nemalokrat povezani z najrazličnejšimi goljufijami.

Drugo oziroma tuje (angleško) ime za neželeno pošto pa je spam. V slovenščino ga žal ne moremo prevesti, saj je spam ime konzervirane šunke.

Prvi spam je bil poslan že davnega leta 1994 za ameriško odvetniško službo.⁴⁰

Slika 24: Še eno ime za neželeno pošto je e–slama.⁴¹

Slika 25: Spam se imenuje tudi konzervirana šunka.⁴²

q=phising&oq=phising&gs_l=psy-ab.3..0i13k1j0i13i30k1l9.879159.881916.0.882142.10.9.1.0.0.0.223.1131.0j6j2.9.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.9.1159.0..0j0i30k1j0i10i19k1j0i19k1.92.fPE_c5qcsBl#imgrc=o3eQy5HUTuDtiM

⁴⁰ Povzeto po: https://sl.wikipedia.org/wiki/Neželena_e-pošta (Pridobljeno 22. 11. 2017)

⁴¹ Dostop:

https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=pSmZgloh&id=5902A21A3EB37B50E5D7D3400D5D3A3C48A302A1&thid=OIP.pSmZglohFVFW-oPVI_hCFAHaFR&q=spam+computer&simid=608033832068451453&selectedIndex=19&ajaxhist=0 (Pridobljeno 22. 11. 2017)

⁴² Dostop:

https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=mSjHn%2fk4&id=98968373B4D564810C884F6B65EB97F9D33C5009&thid=OIP.mSjHn_k4GtZmD5kTA3pkawHaE8&q=spam+&simid=608003767314941541&selectedIndex=0&ajaxhist=0 (Pridobljeno 22. 11. 2017)

2.2.3 Kako se zaščititi?

Na prejšnjih straneh so opisane najpogostejše spletne nevarnosti. Seveda pa se po vsem tem sprašujemo, kako se pred le-timi zaščititi. Najpogostejši način za zaščito pred temi zlonamernimi programi je programska oprema (protivirusni programi in požarni zid), ki jih dovolj hitro prepozna, opozori uporabnika naprave in ustrezno zaščiti napravo pred temi nevarnostmi.

Ampak ti programi nas na žalost ne morejo popolnoma zaščititi pred nevarnostmi in zlorabami. Zato se moramo naučiti spletnega bontona oziroma obnašanja – to so pravila, ki nam ob njihovem upoštevanju omogočajo varno rabo spleta in družbenih omrežij za nas in ostale uporabnike.

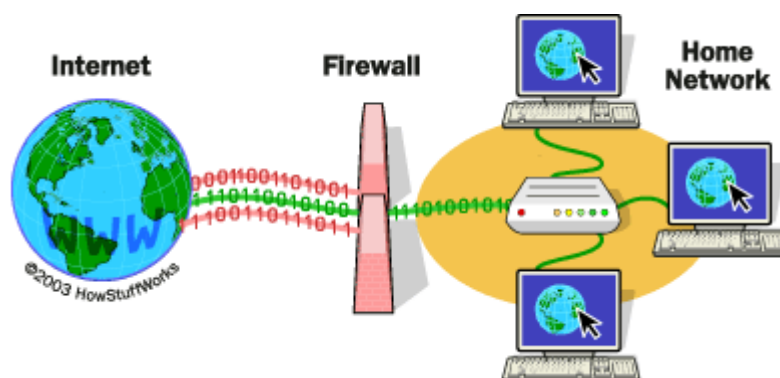
Protivirusni program

Protivirusni program je program, katerega namen je iskanje in odstranjevanje računalniških virusov in drugih zlonamernih programov. Njegova uporaba je zelo pomembna, saj se lahko naprava zelo hitro okuži brez njega. Ker pa vsak dan nastajajo novi in novi virusi in drugi podobni programi, morajo proizvajalci in uporabniki protivirusne programe ves čas nadgrajevati in posodabljati. Zato je zelo pomembno, da uporabljamo le najnovejše različice protivirusnih programov, saj nam le-te omogočajo najboljšo zaščito naše naprave in podatkov.⁴³

Požarni zid/zaščitni zid

Požarni zid oziroma zaščitni zid je računalniški program, namenjen varovanju naprave. Njegovo delovanje pa se od protivirusnih programov razlikuje v tem, da požarni zid na nek način prefiltrira vse podatke in programe, ki jim je naprava izpostavljena. Nato se požarni zid odloči, katere podatke bo zavrnil in katere ne.

Poznamo dve vrsti požarnih zidov – strojne in programske. Programski so po navadi cenejši od strojnih, a so strojni požarni zidovi večinoma hitrejši in delujejo bolje.⁴⁴

Slika 26: Prikazano je delovanje požarnega zidu – filtrira vse podatke, do naše naprave pa prepusti le varne in zaupanja vredne.⁴⁵

⁴³ Povzeto po: https://sl.wikipedia.org/wiki/Protivirusni_program (Pridobljeno 22. 11. 2017)

⁴⁴ Povzeto po: https://sl.wikipedia.org/wiki/Požarni_zid (Pridobljeno 22. 11. 2017)

⁴⁵ Dostop:

<https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=OUW8gkea&id=A75C1AAA492315BC120B3B43993FC4E9FC593549&thid=OIP.OUW8gkeakbeUItagT817KAAAA&q=firewall&simid=608001143097659391&selectIndex=15&ajaxhist=0> (Pridobljeno 22. 11. 2017)

2.2.4 Spletni bonton

Seveda pa za popolno zaščito pred nevarnostmi niso dovolj le zaščitni programi. Potrebujemo tudi dovolj znanja o vedenju na spletu. Zato obstajajo prav posebna pravila, kako se zaščitimo na spletu. Z upoštevanjem le-teh se lahko izognemo kar nekaj neprijetnim situacijam.

1. UPORABA VZDEVKA – pomembno je, da ne izdamo svojega pravega imena, saj lahko neznanci že s tem podatkom pridobijo veliko drugih podatkov o nas.
2. UPORABA ZAPLETENIH GESEL – gesla za dostop do spletnih mest in družbenih omrežij morajo biti zapletena, dobro je, če jih spreminjamo in jih nikomur ne izdamo.
3. OSEBNI PODATKI – osebnih podatkov ne smemo nikomur izdajati.
4. NEZNANA POŠTA – če dobivamo neželeno oziroma neznano pošto, je nikoli ne smemo odpirati, saj lahko vsebuje viruse.
5. NAVAJANJE VIROV – ko pridobivamo podatke s spleta, je pomembno, da zmeraj navedemo avtorja in vire, saj je kraja dela kaznivo dejanje.
6. DOLOČEN ČAS UPORABE- splet in družbena omrežja lahko uporabljamo le določen in krajši čas, saj se lahko večurna uporaba le-teh sprevrže v odvisnost.
7. UPORABA PROTIVIRUSNIH PROGRAMOV IN POŽARNIH ZIDOV.⁴⁶

Obstaja še veliko drugih pravil, ki jih moramo upoštevati, o vsem tem pa se lahko izobrazimo na spletni strani otroci.safe.si.

Slika 27: O varni uporabi interneta se lahko izobrazimo na spletni strani Safe.si⁴⁷

⁴⁶ Povzeto po: <http://otroci.safe.si/> (Pridobljeno 22. 11. 2017)

⁴⁷ Dostop:

<https://www.bing.com/images/search?view=detailV2&ccid=ixwFvnZ5&id=1D044854F7C9F9FB6F23886C169A35AFFD92FF2E&thid=OIP.ixwFvnZ5gTVlc-f5-k7daQAAAA&q=otroci.safe&simid=608004471679092115&selectedIndex=0&ajaxhist=0> (Pridobljeno 22. 11. 2017)

2.3 VPLIV DRUŽBENIH OMREŽIJ NA OTROKE IN NAJSTNIKE

Dandanes je spletna komunikacija preko družbenih omrežij vse bolj razširjena, vendar je kratka in jedrnata, kar zavira razvoj globokih odnosov. Večina družbenih omrežij temelji na pošiljanju kratkih sporočil, kar pa onemogoča bogato izražanje lastnih misli in čustev in prav to je najpomembnejši sestavni element medsebojnih odnosov. Čas, ki ga namenimo za virtualne odnose, pa hkrati pomeni čas, ki ga ne preživimo z ljudmi v resničnih odnosih.⁴⁸

Taylorjeva je v svoji knjigi objavila mnenje trinajstletne Lily o družbenih omrežjih: » ... Ne uživam v družbenem mreženju, ker se mi zdi, da me oddaljuje od resničnih odnosov. Prek spleta še nikoli nisem imela zanimivega pogovora. Brez računalnika bi bila prisiljena brati knjigo ali časopis The Times, toda družbeno mreženje je vedno prisotno kot motnja, ki služi za opravičilo. Pogosto se zgodi, ko se s kom skušam osebno pogovarjati o dogodku iz resničnega sveta, ta gleda v zaslon in je z mislimi povsem drugje ...«⁴⁹

Glavni zgled za otroke in mladostnike pa so seveda starši. Ampak veliko odraslih svoje telefone uporablja tudi do 200-krat na dan oziroma podrsa po njegovem zaslonu vsake 4 minute. Največkrat starši pregledujejo družbena omrežja in elektronsko pošto, tudi če že v naprej vedo, da ne bodo videli ničesar novega. Veliko staršev na družbenih omrežjih objavlja slike svojih otrok, ki pa so velikokrat tudi nepremišljene in lahko otroka spravijo v zadrego oziroma ga postavijo v položaj žrtve.

V Ameriki ima prenosni telefon kar 73 % najstnikov, veliko izmed njih pa ga uporablja tudi po 11 ur na dan. Tudi Slovenija ni izjema, saj si že triletni otroci znajo sami poiskati risanko na tabličnem računalniku, otroci v prvi triadi svoje telefone nosijo v šolo, veliko najstnikov pa se med sovrstniki sploh ne znajde brez svojih telefonov, ki danes postajajo že statusni simbol.

Danes nas moderen način življenja sili k stalnemu delu, ki pa večinoma že poteka s pomočjo pametnih naprav, a bi morali na prvo mesto postaviti medsebojne odnose z družino in prijatelji.⁵⁰

Slika 28: Danes nas moderen način življenja sili k stalnemu delu, ki pa večinoma že poteka s pomočjo pametnih naprav.⁵¹

⁴⁸ Povzeto po: Taylor, Y. (2015). Vzgojanje tehnološke generacije: Kako pripraviti svoje otroke na svet, ki ga poganjajo mediji. Maribor: Hiša knjig, Založba KMŠ, str. 151.

⁴⁹ Citirano: Prav tam, str. 33.

⁵⁰ Povzeto po: Miklič, N. Internet v našem življenju. Vzgoja. 2017, XIX/1, 73, str. 36–37.

⁵¹ Dostop:

https://www.google.si/search?q=zasvojenost&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKewjtuZXX3LnZAhULKFAKHQLAD_MQ_AUICigB&biw=1280&bih=635#imgrc=QE5VgOgQQ86_EM: (Pridobljeno: 22. 2. 2018)

2.3.1 Spletno ustrahovanje

Spletne nevarnosti pa seveda niso le zlonamerni programi. Predvsem za mlade veliko nevarnost predstavlja tudi spletno ustrahovanje.

Spletno ustrahovanje je uporaba elektronske komunikacije z namenom ustrahovati neko osebo. Pojavlja se predvsem preko groženj, zastrašujočih sporočil, objave slik in videoposnetkov, s katerimi se ponižuje žrtev, ponarejanje profilov ... Dr. Gold je objavila zaskrbljujoče statistične podatke o kibernetiskem ustrahovanju. Te podatke bomo predstavile v nadaljevanju:

- Približno 25–40 % najstnikov je že bilo žrtev spletnega ustrahovanja. Število žrtev spletnega nasilja pa je še v porastu.
- Približno 15 % najstnikov priznava, da na spletu ustrahujejo druge.
- 70 % najstnikov poroča, da so že bili priča ustrahovanju na spletu.
- Samo eden od desetih otrok je staršem zaupal, da je ustrahovan.
- Dekleta so v veliko večji nevarnosti, da bodo postale žrtve spletnega ustrahovanja kot fantje.
- Nasilje je pogosto celo povod za poskus samomora.⁵²

Podatki, ki jih je dr. Gold objavila, so vsekakor zaskrbljujoči. Težko si je predstavljati, da je spletnega nasilja toliko in da ima lahko tako hude posledice.

Slika 29: Žrtve spletnega nasilja so največkrat mladi, predvsem dekleta.⁵³

⁵² Gold, J. (2015). Vzgoja v digitalni dobi: Priročnik za spodbujanje zdravega odnosa do tehnologije od rojstva do najstniških let. Radovljica: Didakta, str. 215.

⁵³ Dostop:

https://www.google.si/search?q=spletno+nasilje&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjKk9PW87fZA hXFa1AKHRXRba4Q_AUICigB&biw=1280&bih=635#imgrc=z1ObDN1vhBMMIM: (Pridobljeno: 22. 11. 2017)

2.4 INTERNET V SEDANJOSTI

Danes si življenja brez interneta skoraj ne predstavljamo. Internet je danes velik nosilec informacij v najrazličnejših formatih, iskanje le-teh pa je postalo zelo enostavno.⁵⁴

Najboljši vpogled v priljubljenost interneta pa nam lahko prikažejo številke:

- Prvega januarja 2018 je bilo zabeleženih več kot 3,8 milijard uporabnikov. To število se je torej od začetka leta 2016 povečalo za kar 40 milijonov uporabnikov.
- Skoraj 50 % vseh uporabnikov interneta prihaja iz Azije, 17 % svetovnih uporabnikov je iz Evrope, nekaj več kot 10 % uporabnikov živi v Ameriki, 10 % pa izhaja iz Afrike.
- Največ aktivnih uporabnikov interneta prihaja iz Azije, natančneje iz Kitajske.
- V Severni Ameriki internet uporablja kar 88 % vseh prebivalcev, sledi ji Evropa z 80 % in Avstralija.
- Prvo spletno mesto je bilo info.cern.ch, ustvarjeno leta 1991, danes pa obstaja več kot 1,3 milijarde spletnih strani.
- Če je leta 1991 imel povezavo do interneta le 1 % vsega prebivalstva, ima danes ta dostop več kot 40 % vsega svetovnega prebivalstva.
- Več kot 60 % uporabe interneta je na mobilnih napravah, ta odstotek pa naj bi se še povečal.⁵⁵

Slika 30: Dandanes imamo s pomočjo interneta pravzaprav na doseg roke vse informacije.⁵⁶

⁵⁴ Povzeto po: <https://www.ntchosting.com/encyclopedia/internet/what-is-internet/> (Pridobljeno 22. 2. 2018)

⁵⁵ Povzeto po: <https://www.websitehostingrating.com/internet-statistics-facts-2018/> (Pridobljeno 22. 2. 2018)

⁵⁶ Dostop:

https://www.google.si/search?q=internet+today&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjPuquWzLnZA hXQZFAKHTYUA80Q_AUICigB&biw=1280&bih=635#imgrc=5VLf3In5f90dqM: (Pridobljeno 22.2. 2018)

2.4.1 Internet v preteklosti

V petdesetih letih 20. stoletja so računalniki zavzemali cele sobe, znanstveniki pa so jih večinoma uporabljali za pošiljanje sporočil med vojno. Leta 1962 je J. C. R. Licklider predstavil idejo, da bi se računalniki med seboj sporazumevali. Leta 1969 so bila prva sporočila poslana po ARPANET-u (*Advanced Research Projects Agency Network*). Prvo sporočilo na tem sistemu je bilo poslano od UCLA do Stanforda, sporočilo pa je bilo »login«, ampak se je sistem sesul po prvih dveh črkah. Na koncu leta so bili na ta sistem povezani le štirje računalniki. Med leti 1971 in 1973 je bil na Havajih narejen sistem »AlohaNet«, nato pa so bili narejeni še sistemi na Norveškem in v Veliki Britaniji. Ray Tomlinson je začel ustvarjati prvi sistem za pošiljanja pošte med uporabniki ARPANET-a, kar bi se pozneje imenovalo elektronska pošta. Zaradi vseh novih sistemov so potrebovali način, da so povezali vse računalnike skupaj. Zato je znanstvenik Vinton Cerf ustvaril virtualen prostor, v katerem so se lahko računalniki povezali med seboj. Ta način se imenuje »Transmission Control Protocol«, ali TCP, ki se je pozneje preimenoval v »Internet Protocol«, ali IP. Leta 1991 je računalniški programer Tim Berners-Lee ustvaril t. i. »Svetovni Splet« ali Internet. Internet ni bil samo sistem pošiljanja podatkov za znanstvenike, ampak je bil cel splet informacij, ki je bil na voljo vsem z internetno povezavo. Med leti 1993 in 1994 je bil ustvarjen spletni brskalnik Mosaic, ki je povzročil priljubljenost »brskanja po spletu«. Mosaic je navdušil ustvarjanje še drugih brskalnikov, vključno z Netscape Navigatorjem, ki je bil ustvarjen leto pozneje. Netscape Navigator je pozneje postal najbolj priljubljen brskalnik. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja so dobavitelji interneta iznašli način, da se povežeš z internetom s pomočjo telefona, vendar je bila onemogočena hkratna uporaba telefona za klicanje in povezave z internetom.⁵⁷

Brez interneta družbena omrežja sploh ne bi obstajala. Iskanje potrebnih informacij bi bilo veliko težje in počasnejše, saj bi bile eden glavnih virov informacij knjige. Seveda bi bilo prekinjenih veliko stikov med ljudmi po celem svetu, saj ljudje dandanes veliko komunicirajo ravno preko družbenih omrežij, za delovanje katerih pa je potreben internet.

Slika 31: Računalniki so na začetku zavzemali cele sobe, znanstveniki pa so jih večinoma uporabljali za pošiljanje sporočil med vojno.⁵⁸

⁵⁷ Povzeto po: <https://www.livescience.com/20727-internet-history.html> (Pridobljeno 22. 2. 2018)

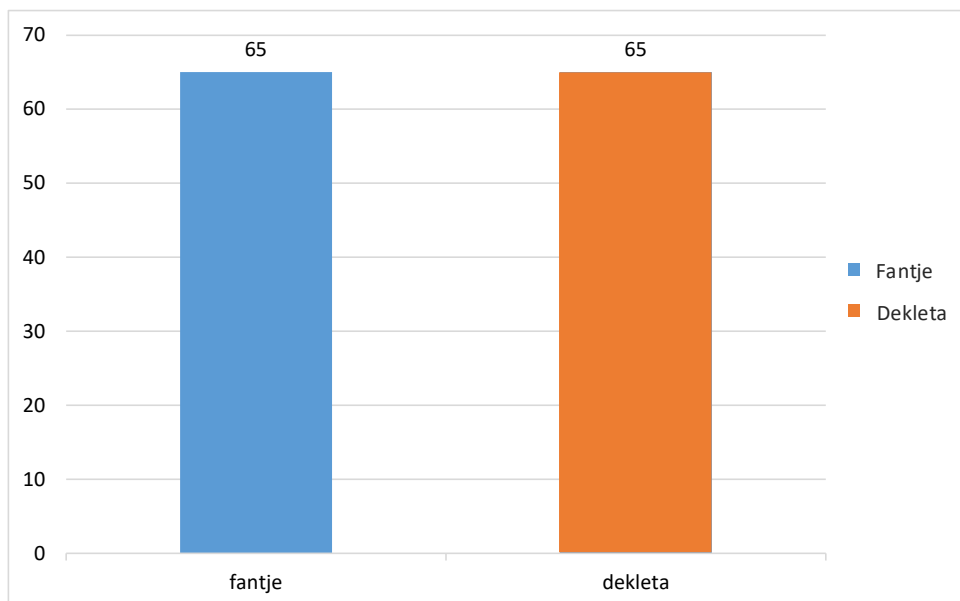
⁵⁸ Dostop:

https://www.google.si/search?biw=1280&bih=596&tbm=isch&sa=1&ei=rJ2OWtXLOcfTwQLioa_wCw&q=INTERNET+1969&oq=INTERNET+1969&gs_l=psy-ab.3..0i19k1j0i5i30i19k1l2.8279.15150.0.15636.5.5.0.0.0.142.533.2j3.5.0....0...1c.1.64.psy-ab..0.5.531...0j0i30i19k1.0.Fgsdl1WjdM4#imgsrc=wxqApHq2a3NTEM: (Pridobljeno 22. 2. 2018)

3 EMPIRIČNI DEL

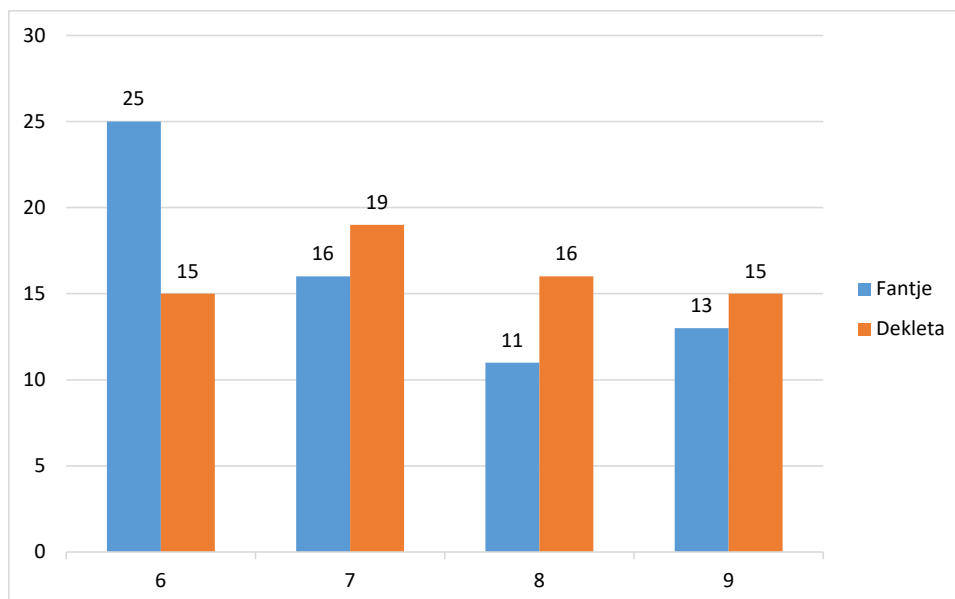
3.2 ANALIZA ANKETE

PRVO VPRAŠANJE: Spol

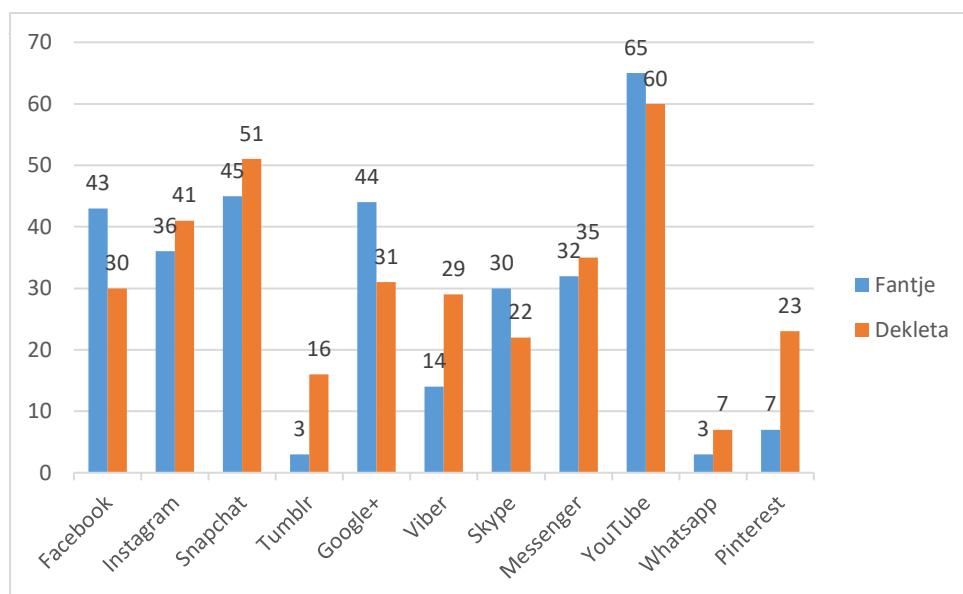
Iz prvega grafa je razvidna sestava anketirancev glede na spol. V anketi je sodelovalo 65 deklet in 65 fantov, kar pomeni, da so bili glede na spol anketiranci enakovredni.

DRUGO VPRAŠANJE: Razred

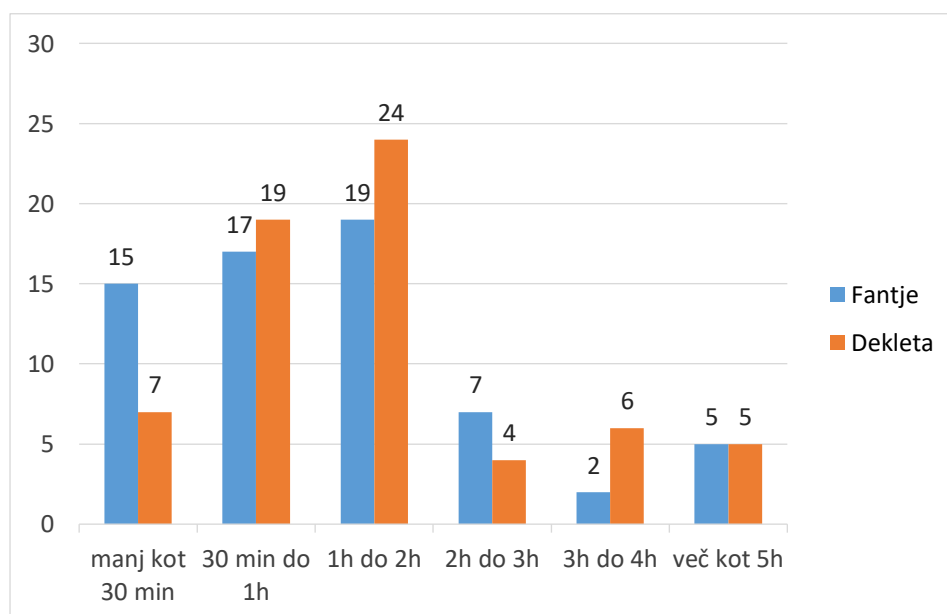
V drugem grafu je prikazana sestava anketirancev glede na razred, vidimo pa tudi sestavo posameznih razredov glede na spol. Ugotovimo, da je v večini razredov več deklet, razen v 6. razredu, kjer je več fantov. Glede na število učencev je največji 6. razred, najmanjši pa 8. razred.

TRETJE VPRAŠANJE: Katera družbena omrežja uporabljaš?

Pri tretjem vprašanju nas je zanimalo, katera omrežja uporabljajo anketiranci. Že na prvi pogled vidimo, da ima največ uporabnikov (125 uporabnikov) YouTube, kar pomeni, da ga med anketiranci ne uporablja le 5 anketirank. YouTubu, po številu uporabnikov, sledi Snapchat s 96 uporabniki in Instagram s 77 uporabniki. Facebook, na katerega se navezuje ena izmed naših hipotez, pa je po številu uporabnikov šele na petem mestu.

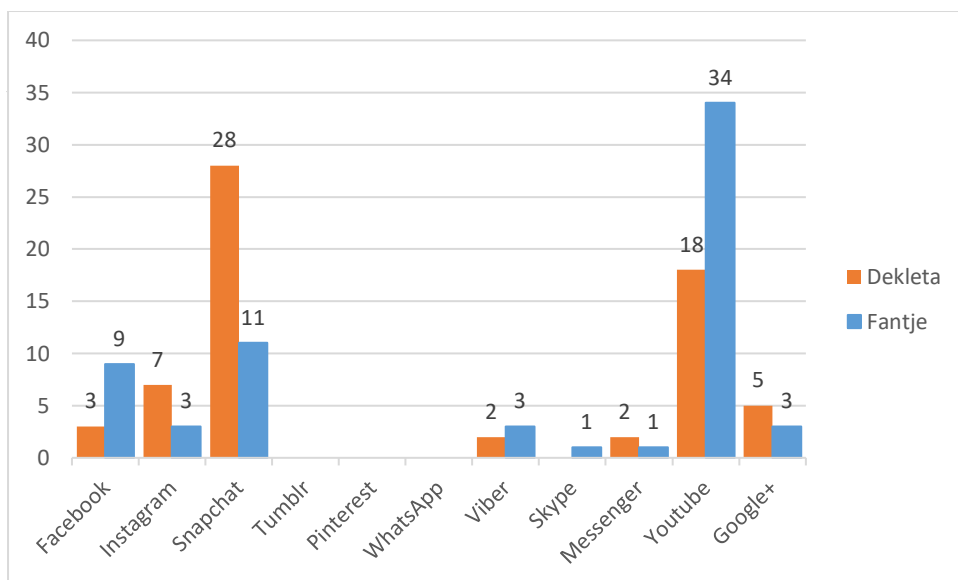
ČETRTO VPRAŠANJE: Približno koliko časa na dan uporabljaš družbena omrežja?

Pri četrtem vprašanju smo anketirance povprašale po času, ki ga namenijo uporabi družbenih omrežij. Največ anketirancev družbena omrežja uporablja od ene do dveh ur, veliko število pa tudi od 30 minut do 1 ure. Zaskrbljujoč pa je podatek, da kar deset anketirancev družbenim omrežjem nameni več kot pet ur, kar pa že pomeni zasvojenost.

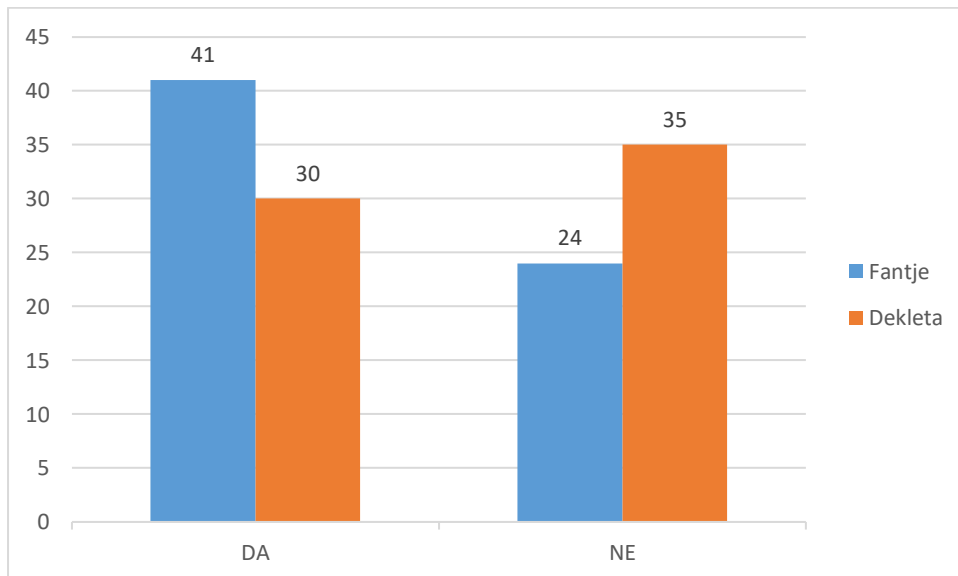
PETO VPRAŠANJE: Katero družbeno omrežje uporabljaš največ?

VPLIV DRUŽBENIH OMREŽIJ NA UČENCE VIŠJIH RAZREDOV OSNOVNE ŠOLE MAJŠPERK

Pri petem vprašanju so anketiranci podali odgovor na vprašanje o družbenem omrežju, ki ga uporabljajo največ. Na prvem mestu je YouTube, ki ga uporabljajo večinoma fantje, sledi pa mu Snapchat, ki ga večinoma uporabljajo dekleta. Facebook je po priljubljenosti na tretjem mestu, večinoma ga uporabljajo fantje. Kar treh navedenih omrežij (Tumblr, Pinterest, Whatsapp) pa največ ne uporablja nobeden izmed anketirancev.

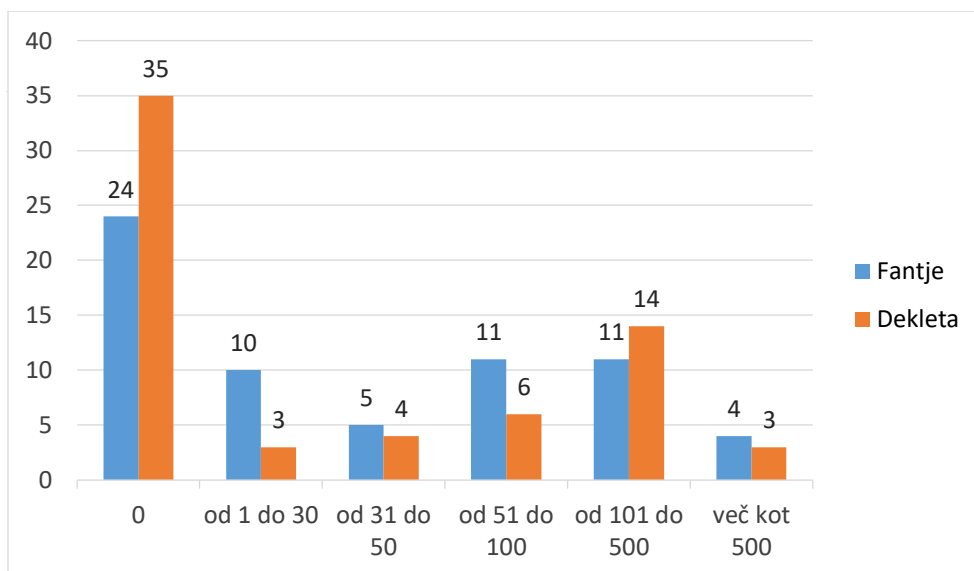
ŠESTO VPRAŠANJE: Ali uporabljaš Facebook?

Pri šestem vprašanju nas je zanimalo, če anketirani učenci in učenke uporabljajo Facebook. Na vprašanje jih je največ odgovorilo z DA, pri uporabi Facebooka pa prevladujejo fantje.

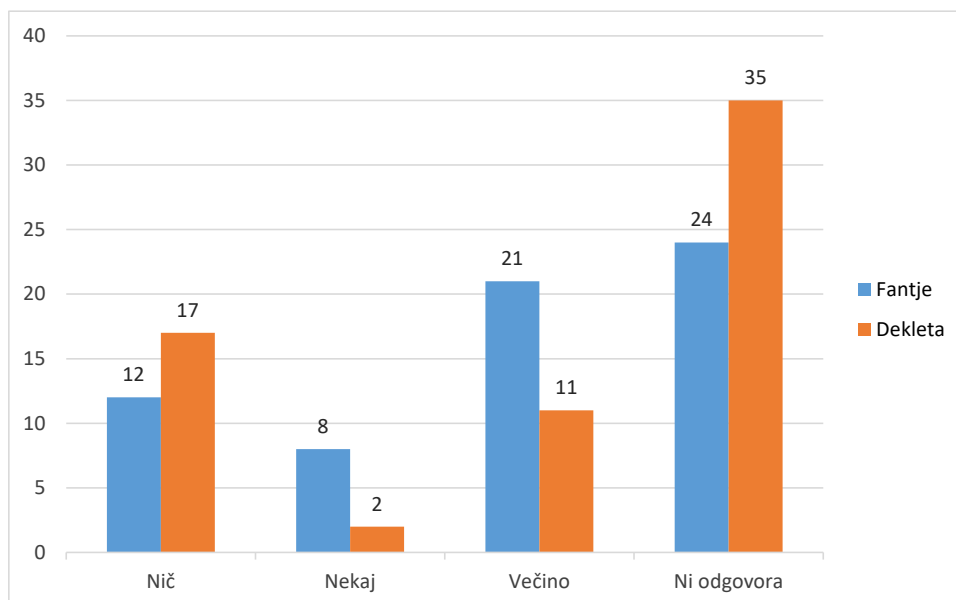
SEDMO VPRAŠANJE: Koliko prijateljev imaš dodanih na Facebooku?

VPLIV DRUŽBENIH OMREŽIJ NA UČENCE VIŠJIH RAZREDOV OSNOVNE ŠOLE MAJŠPERK

Pri sedmem vprašanju smo se osredotočili na število virtualnih prijateljev, ki jih imajo anketiranci dodani na Facebooku. 59 anketirancev je na vprašanje odgovorilo z nič, kar pa ni presenetljivo, saj je tudi pri prejšnjem vprašanju 59 učencev odgovorilo, da nima Facebooka. Če torej gledamo anketirance, ki dejansko uporabljajo Facebook, jih ima največ dodanih med 101 in 500 prijatelji. Zanimivo pa je, da ima kar 7 anketirancev dodanih več kot 500 prijateljev. Ali so to res pravi prijatelji?

OSMO VPRAŠANJE: Koliko od teh prijateljev poznaš osebno?

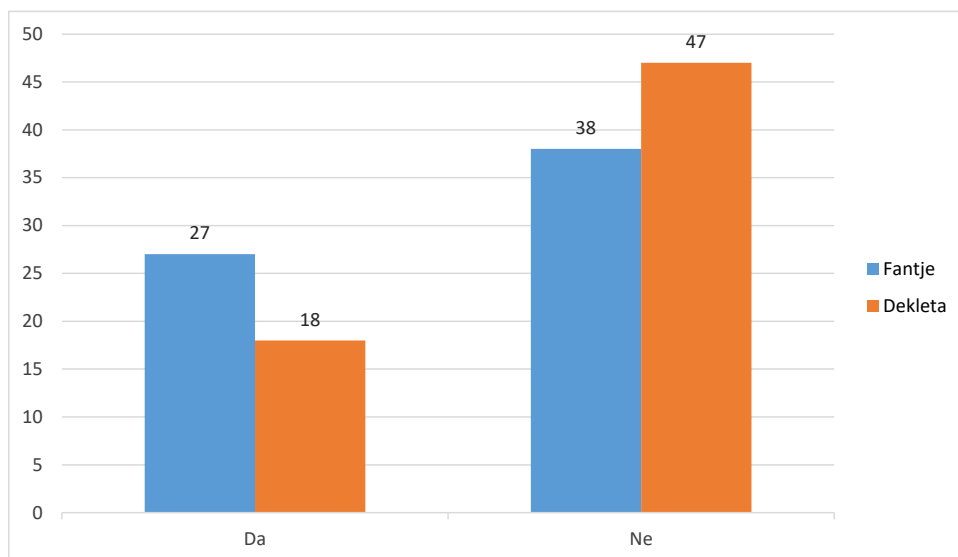

Pri osmem vprašanju pa nas je zanimalo, koliko od teh prijateljev poznajo osebno. 59 učencev na to vprašanje ni podalo odgovora, saj nimajo Facebook profila. Največ anketiranih pozna večino svojih Facebook prijateljev, kar je dober podatek, ki nam pove, da učenci za svoje prijatelje ne dodajajo neznancev. Veliko učencev pa vseeno ne pozna nobenega Facebook prijatelja, kar pa ni dobro, saj so tako izpostavljeni večji nevarnosti zlorabe.

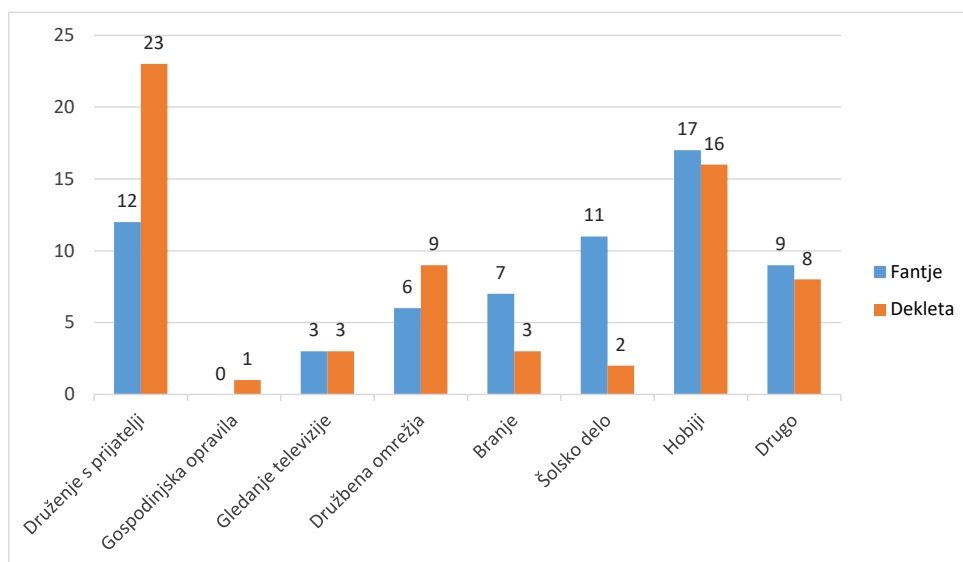
VPLIV DRUŽBENIH OMREŽIJ NA UČENCE VIŠJIH RAZREDOV OSNOVNE ŠOLE MAJŠPERK

DEVETO VPRAŠANJE: Ali na družbenih omrežjih objavljaš zasebne fotografije (fotografije sebe, družine, prijateljev)?

Pri devetem vprašanju smo se usmerili še na zasebnost in anketirance vprašali, če pri uporabi družbenih omrežij objavljajo zasebne fotografije. Največ anketiranih je na to vprašanje odgovorilo z NE, vseeno pa ja zaskrbljujoč podatek, da kar 45 učencev svoje zasebne fotografije na družbenih omrežjih objavlja. Med slednjimi prevladujejo fantje.

DESETO VPRAŠANJE: Kateri od naštetih dejavnosti nameniš največ svojega prostega časa?

Pri zadnjem vprašanju pa nas je zanimalo, koliko časa anketirani porabijo za našete dejavnosti, oziroma kateri izmed naštetih namenijo največ časa. Na prvo mesto se je uvrstilo druženje s prijatelji, a pri tem ne vemo, kakšno druženje so imeli učenci v mislih – družijo se lahko v živo, z uporabo telefona ali pa z igranjem računalniških iger. Na drugem mestu so hobiji, šele na tretjem mestu pa je uporaba družbenih omrežij.

3.3 ANALIZA FOKUSNIH SKUPIN

Šestim sošolcem 8. razreda smo zastavili dodatna vprašanja v zvezi s spletnim nasiljem in njihovim odnosom do te problematike. Skušale smo ugotoviti, ali so že bili žrtev spletnega nasilja in kako bi se v tem primeru odzvali.

1. *vprašanje: Ali na družbenih omrežjih objavljaš osebne podatke in svoje fotografije?*

- Ne (Jure, Rosana, Tjaša).
- Včasih (Natalija, Anja).
- Podatkov ne, fotografije pa (Larisa).

2. *vprašanje: Ali imaš kako negativno izkušnjo v zvezi z družbenimi omrežji?*

Ne (vsi).

3. *vprašanje: Ali si že bil žrtev spletnega nasilja ali morda veš za koga drugega, ki je bil žrtev?*

Ne (vsi).

4. *vprašanje: Ali starši nadzorujejo, kaj počneš na spletu (katere strani obiskuješ, kaj objavljaš, s kom navezuješ stike, ipd.)?*

- Ne (Larisa, Rosana, Anja).
- Da (Jure, Tjaša).
- Včasih (Natalija).

5. *vprašanje: Dojemáš spletno nasilje kot resen problem, ali misliš, da se tebi to ne more zgoditi?*

- Da (Jure, Natalija, Larisa, Anja, Rosana).
- Da, to se lahko zgodi vsakemu (Tjaša).

6. *vprašanje: Kaj bi storil, če bi te kdo izsiljeval preko spleta?*

- Povedala bi odrasli osebi (Larisa).
- Povedala bi svoji družini, se za nekaj časa umaknila s spleta (Tjaša).
- Povedal/-a bi staršem (Jure in Rosana).
- Prijavila bi ga policiji ali osebi, ki ji zaupam, da mi bo povedala, kaj naj naredim (Anja).
- Prijavila bi ga policiji, ali tega spletnega mesta ne bi več uporabljala. Povedala bi starejši osebi, da bi ukrepala (Natalija).

Vprašanja, na katera je odgovarjala manjša skupina naših sošolcev, so pokazala, da naši učenci še niso bili žrtve spletnega nasilja in da tudi nikogar, ki bi bil žrtev, ne poznajo. Kljub temu pa to problematiko dojemajo odgovorno in se zavedajo, da lahko vsak postane žrtev spletnega nasilja. Zaskrbljujoč je podatek, da kar trije učenci na spletu kljub temu objavljajo osebne podatke in svoje fotografije. Premajhna pa je tudi ozaveščenost staršev, saj kar starši treh otrok, vključenih v fokusno skupino, ne nadzirajo dejavnosti svojih otrok na spletu. Razveseljiv je podatek, da učenci vedo, kam se obrniti po pomoč, v primeru, da bi postali žrtve spletnega nasilja.

3.4. ANALIZA INTERVJUJA

Sestavile smo 10 vprašanj, ki smo jih nato v obliki intervjuja zastavili naši šolski svetovalni delavki, Anji Pernek, ki je po poklicu psihologinja. Vprašanja, na katera nam je z veseljem odgovorila, so skupaj z odgovori zapisana spodaj.

1. Kakšen vpliv imajo omrežja na naše učence? Ali ste skozi leta opazili spremembe v vedenju učencev glede na nastajanje novih omrežij?

»Če se omrežja uporabljajo pametno in pod nadzorom odrasle osebe, so lahko zelo uporabna in informativna. V kolikor se omrežja uporabljajo pretirano, več kot 2 uri dnevno, imajo, po mojem mnenju, negativne vplive na otroke. Otroški možgani se še razvijajo, v mlajših letih, do 3 let, se razvijajo še drugi čuti, npr. oči.

Spremembe v vedenju so opazne že pri majhnih otrocih, ki pretirano igrajo npr. igrice na tablicah ali mobilnih. Opazna je tudi šibkejša groba motorika, saj otroci ne uporabljajo več toliko pincetnega prijema, ne uporabljajo več toliko svojih ročic kot so prejšnje generacije. Pri mladostnikih opažam predvsem vpliv na socialne veščine, saj se pogosteje pogovarjajo preko sporočil kot osebno z vrstniki.«

2. Katere nevarnosti v zvezi z uporabo omrežij so najnevarnejše/najpogostejše?

»Statističnih podatkov o tem ne vem, predlagam, da pogledate na strani safe.si, ki vsebuje veliko informacij takšne narave.

Moje osebno mnenje pa je, da lahko pretirano življenje na omrežjih vpliva na osebnost posameznika, na njegovo doživetje realnosti, ritem spanja, ipd.«

3. Ali smo na naši šoli že imeli primer katerega učenca, ki bi se mu zaradi omrežij kaj zgodilo?

»Mislim si, da se je že zgodil kakšen primer bullinga na šoli preko Facebooka ali drugih omrežij.«

4. Kaj bi nam svetovali glede uporabe omrežij?

»Da se uporabljajo pametno, časovno omejeno in pod starševskim nadzorom.«

5. Katera družbena omrežja so najnevarnejša/na katerih se zgodi največ zlorab?

»Tudi tega podatka nimam.«

6. Kaj svetujete v primeru, da se nam zgodi kaka nevarnost?

»Vsekakor, da se obrnete na odraslo osebo, ki ji najbolj zaupate, npr. starše, učitelje, svetovalno službo, tete, strice ..., ki bodo vedeli, kako pomagati. Pokličete lahko tudi na mladostniški telefon, v kolikor takšne osebe ne najdete ali če vam je tako lažje.«

7. Kaj svetujete, če se sošolcu zgodi nevarnost in pove za to samo nam (ne želi, da povemo drugim)?

»Če je težava resna, je vsekakor bolj pomembna varnost in dobrobit sošolca ter ni narobe, če se zaupate odrasli osebi.«

8. Ali lahko objavljamo zasebne fotografije in ali se nam lahko kaj zgodi, če jih?

»Dokler ste mladoletni, bi jaz objavo zasebnih slik odsvetovala, kasneje pa lahko že sami presodite, kaj se vam zdi bolj smiselno ali bolj pametno. Zavedati se je potrebno, da vsaka slika, tudi kasneje izbrisana, za vedno ostane na spletu.«

9. Kdaj bi bilo v današnjem času primerno, da otrokom predstavimo svet družbenih omrežij?

»Hmm ... Verjetno čim kasneje oz. takrat, ko je njihova uporaba smiselna v izobraževalne namene. Oz. naj o tem presodijo starši sami.«

10. Ali učenci v procesu šolanja na osnovni šoli pridobijo kakšna znanja glede uporabe družbenih omrežij/interneta/varnosti na spletu?

»O varnosti na spletu spregovorijo strokovnjaki, ki jih občasno povabimo na šolo, policija, tudi pri zdravstveni vzgoji, pri računalniškem krožku, verjetno tudi na razrednih urah, z obešenimi plakati, ki jih dobimo od različnih organizacij, ki se ukvarjajo s to problematiko.«

4 RAZPRAVA/SKLEP

Prva hipoteza – Učenci v povprečju družbenim omrežjem namenjajo več kot eno uro dnevno – **je potrjena**. Med 130 učenci, vključenimi v vzorec, je samo 58 učencev, ki družbena omrežja uporabljajo manj kot eno uro dnevno, kar 72 pa jih družbena omrežja uporablja več kot eno uro dnevno. Kar 10 učencev pa družbena omrežja uporablja več kot 5 ur dnevno.

Druga hipoteza – Med učenci, ki družbena omrežja uporabljajo več kot eno uro dnevno, prevladujejo dekleta – **je potrjena**. Analiza anketnega vprašalnika je potrdila, da je med 72 učenci, ki družbena omrežja uporabljajo več kot eno uro dnevno, 33 fantov in 39 deklet.

Tretja hipoteza – Najbolj priljubljeno družbeno omrežje je Facebook – **ni potrjena**. S pomočjo anketnega vprašalnika smo ugotovile, da je najbolj priljubljeno družbeno omrežje YouTube, ki ga uporabljajo večinoma fantje. YouTubu sledi Snapchat, ki pa ga večinoma uporabljajo dekleta. Facebook je po priljubljenosti šele na tretjem mestu, večinoma pa ga uporabljajo fantje. Facebooka prav tako nima skoraj polovica učencev oz. 59 učencev, kar nam še dodatno dokazuje, da Facebook ni priljubljen.

Četrta hipoteza – Večina učencev na družbenih omrežjih ne objavlja zasebnih fotografij – **je potrjena**. Kar 65 % (oziroma 85) vseh anketiranih je na vprašanje, ali na družbenih omrežjih uporabljajo zasebne fotografije, odgovorilo z NE, kar pomeni, da več učencev ne objavlja zasebnih fotografij. To pa je dobro, saj smo z objavljanjem zasebnih fotografij sebe in drugih izpostavljeni večji nevarnosti zlorab.

5 ZAKLJUČEK

Za temo raziskovalne naloge smo si izbrale družbena omrežja in njihov vpliv na učence naše šole, saj je po našem mnenju ta tema dandanes aktualna, uporaba družbenih omrežij med mladimi pa narašča. Preučiti smo želele vpliv družbenih omrežij na naši šoli in prišle do zaključka, da družbena omrežja sicer vplivajo na učence, na primer, da jim učenci namenjajo svoj čas, vendar ta vpliv ni tako močan kot drugod. Če za primer vzamemo Ameriko, kjer veliko mladostnikov družbenim omrežjem namenja tudi po 11 ur na dan, je pri nas takšnih učencev zelo malo (z anketnim vprašalnikom smo ugotovile, da le 8 % vseh anketirancev družbenim omrežjem nameni več kot 5 ur na dan).

V ospredje raziskovanja smo postavili Facebook, za katerega smo bile mnenja, da je najbolj priljubljeno omrežje. Ugotovile smo, da temu ni tako. Najbolj priljubljeno omrežje na naši šoli je YouTube. Vendar obstaja za to tudi razlaga, da učenci največ uporabljajo YouTube, ker na primer gledajo daljše videoposnetke ali pa preprosto poslušajo glasbo. Zelo priljubljen pa je tudi Snapchat, ki je že sam po sebi zelo zabaven in smešen.

Z metodo fokusnih skupin pa smo raziskale tudi del o varni uporabi družbenih omrežij med našimi učenci. Ugotovile smo, da so naši učenci o varni uporabi omrežij dobro izobraženi in vedo, kako morajo odreagirati v neprijetnih/nevarnih situacijah. Vseeno pa moramo o varnosti pri uporabi družbenih omrežij še opozarjati, saj za nami prihajajo nove generacije, ki bodo spletnim nevarnostim še bolj izpostavljene.

Uporaba družbenih omrežij je torej lahko do neke mere dobra, vendar moramo pri njihovi uporabi upoštevati pravila glede varnosti, prav tako pa uporabi družbenih omrežij ne smemo nameniti preveč svojega prostega časa.

6 LITERATURA IN VIRI

KNJIŽNA LITERATURA

Razpotnik, J., Snoj D.(2009). Raziskujem preteklost 7. Ljubljana: Rokus.

Taylor, Y. (2015). Vzgajanje tehnološke generacije: Kako pripraviti svoje otroke na svet, ki ga poganjajo mediji. Maribor: Hiša knjig , Založba KMŠ.

Miklič, N. Internet v našem življenju. Vzgoja. 2017, XIX/1,, 73.

Gold, J. (2015). Vzgoja v digitalni dobi: Priročnik za spodbujanje zdravega odnosa do tehnologije od rojstva do najstniških let. Radovljica: Didakta.

7 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

ANKETA

Pozdravljen! Sodeloval boš v anketi o vplivu družbenih omrežij na učence. Preberi vprašanja in obkroži črko pred odgovorom/i, ki drži/jo zate.

1. Spol	
a. fant	b. punca
2. Razred	
a. 6.razred	c. 8.razred
b. 7.razred	d. 9.razred
3. Katera družbena omrežja uporabljaš?	
a. Facebook	g. Google+
b. Instagram	h. Viber
c. Snapchat	i. Skype
d. Tumblr	j. Messenger
e. Pinterest	k. Youtube
f. WhatsApp	
4. Približno koliko časa na dan uporabljaš družbena omrežja?	
a. Manj kot 30 min	d. 2 uri do 3 ure
b. 30 min do 1 ura	e. 3 ure do 4 ure
c. 1 uro do 2 uri	f. več kot 5 ur
5. Katero družbeno omrežje uporabljaš največ? (obkrožiš lahko največ en odgovor)	
a. Facebook	g. Pinterest
b. Instagram	h. Viber
c. Snapchat	i. Skype
d. Tumblr	j. Messenger
e. Pinterest	k. Youtube
f. WhatsApp	l. Google+
6. Ali uporabljaš Facebook?	
a. DA	b. NE
7. Koliko prijateljev imaš dodanih na Facebooku?	
a. 0	d. med 50 in 100
b. Med 0 in 30	e. med 100 in 500
c. Med 30 in 50	f. več kot 500
8. Koliko od teh prijateljev poznaš osebno?	
a. 0	c. vse
b. Polovico	
9. Ali na družbenih omrežjih objavljaš zasebne fotografije (fotografije tebe, družine, prijateljev)?	
a. DA	b. NE
10. Kateri od naštetih dejavnosti nameniš največ svojega prostega časa?	

VPLIV DRUŽBENIH OMREŽIJ NA UČENCE VIŠJIH RAZREDOV OSNOVNE ŠOLE MAJŠPERK

a. Druženje s prijatelji	e. Branje
b. Gospodinjska opravila	f. Šolsko delo
c. Gledanje televizije	g. Hobiji
d. Družbena omrežja	h. Drugo : _____

Prišel si do konca ankete. Zahvaljujemo se ti za tvoje sodelovanje in pomoč pri raziskovalni nalogi o vplivu družbenih omrežij na učence.

Priloga 2: Vprašanja za fokusne skupine

1. vprašanje: Ali na družbenih omrežjih objavljaš osebne podatke in svoje fotografije?
2. vprašanje: Ali imaš kako negativno izkušnjo v zvezi z družbenimi omrežji?
3. vprašanje: Ali si že bil žrtev spletnega nasilja ali morda veš za koga drugega, ki je bil žrtev?
4. vprašanje: Ali starši nadzorujejo, kaj počneš na spletu (katere strani obiskuješ, kaj objavljaš, s kom navezuješ stike, ipd.)?
5. vprašanje: Dojemaš spletno nasilje kot resen problem, ali misliš, da se tebi to ne more zgoditi?
6. vprašanje: Kaj bi storil, če bi te kdo izsiljeval preko spleta?

Priloga 3: Vprašanja za intervju

1. Kakšen vpliv imajo omrežja na naše učence? Ali ste skozi leta opazili spremembe v vedenju učencev, glede na nastajanje novih omrežij?
2. Katere nevarnosti v zvezi z uporabo omrežij so najnevarnejše/najpogostejše?
3. Ali smo na naši šoli že imeli primer katerega učenca, ki bi se mu zaradi omrežij kaj zgodilo?
4. Kaj bi nam svetovali glede uporabe omrežij?
5. Katera družbena omrežja so najnevarnejša/na katerih se zgodi največ zlorab?
6. Kaj svetujete v primeru, da se nam zgodi kaka nevarnost?
7. Kaj svetujete če se sošolcu zgodi nevarnost in pove za to samo nam (ne želi da povemo drugim)?
8. Ali lahko objavljamo zasebne slike in ali se nam lahko kaj zgodi če jih?
9. Kdaj bi bilo v današnjem času primerno, da otrokom predstavimo svet družbenih omrežij?
10. Ali učenci v procesu šolanja na osnovni šoli pridobijo kakšna znanja glede uporabe družbenih omrežij/interneta/varnosti na spletu?